

ΕΠΙΜΕΛΟΥΜΑΙ

Τρίμηνη Έκδοση Επιμελητών Ανηλίκων
Δικαστηρίων Ανηλίκων

Περίοδος Γ' - Τεύχος 7
Μάρτιος - Απρίλιος - Μάιος 2014

www.epimelitesanilikon.gr

Ο Θεσμός της αναδοχής

Φωτο: Διον. Κούτσης

Η Στέγη του Δικαίου Ανηλίκων στην Στουτγάρδη των Α. Πιτοελά & Α. Γιάγκου

Η «Στέγη του Δικαίου Ανηλίκων» λειτούργησε για πρώτη φορά το έτος 1999 στην περιοχή αρμοδιότητας του Πταισματοδικείου Bad Cannstatt στην πόλη της Στουτγάρδης, πρωτεύουσας του ομοσπονδιακού κρατιδίου της Βάδης Βυρτεμβέργης της Γερμανίας. Σταδιακά ο πρωτοποριακός αυτός θεσμός του ποινικού δικαίου ανηλίκων εξαπλώθηκε και σε άλλες γερμανικές πόλεις, όπως στις πόλεις Gera, Ludwigshafen, Mainz, Wiesbaden, Frankfurt am Main και Köln.

Ο θεσμός της Στέγης του Δικαίου Ανηλίκων στη Στουτγάρδη ξεκίνησε ως ένα πρότυπο πρόγραμμα με στόχο την καδιέρωση μιας νέας μορφής συνεργασίας μεταξύ των αρχών που δραστηριοποιούνται στον χώρο του συστήματος δικαιοσύνης για τα ανηλίκους για την εξεύρεση κατάλληλης απάντησης, προσαρμοσμένης στις ανάγκες και στις ιδιαιτερότητες του κάθε ανήλικου δράστη. Η συνεργασία αυτή θεωρήθηκε ότι επιτυγχάνεται καλύτερα, όταν η αστυνομία, η εισαγγελία και η υπηρεσία επιμελητών ανηλίκων συσχετίζονται στον ίδιο χώρο και εξασφαλίζεται η βελτιωμένη επικοινωνία και διασύνδεση των φορέων αυτών με το δικαστήριο ανηλίκων. Απώτερος στόχος είναι η ολιστική προσέγγιση του φαινομένου της παραβατικότητας των ανηλίκων.

Οι βασικοί «πυλώνες» του έργου στη Στέγη του Δικαίου Ανηλίκων είναι η καταστολή και η πρόληψη. Στον τομέα της καταστολής δομείται ένα ισχυρό δίκτυο συνεργασίας μεταξύ αστυνομίας, εισαγγελίας και υπηρεσίας επιμελητών ανηλίκων.

Συνέχεια στη σελ. 20

Τα Νέα ΤΟΥ ΣΕΔΑ

■ Την 01/08/2013 τα μέλη του Δ.Σ. του Σ.Ε.Δ.Α είχαν συνάντηση με τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Δ. & Α. Δ. κ. Χ. Αθανασίου με τον οποίο και συζητήσαν τόσο αιτήματα του Κλάδου όσο και το θέμα της επικείμενης αναδιάρθρωσης των Υπηρεσιών Επιμελητών Ανηλίκων.

Ο κ. Υπουργός φάνηκε να κατανοεί τις θέσεις του Σ.Ε.Δ.Α. και την ανάγκη διατήρησης της αυτοδυναμίας του Κλάδου των Επιμελητών Ανηλίκων.

Στη συνάντηση αυτή παρόντες ήταν το σύνολο των υπηρεσιακών παραγόντων του Υπουργείου που συνδέονται με τις Υ.Ε.Α.

■ Στις 03/10/2013 πραγματοποιήθηκε συνάντηση μελών του Δ.Σ. του Σ.Ε.Δ.Α και του Σ.Ε.Κ.Α. με την Ειδική Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή που έχει αναλάβει την Επεξεργασία του νέου Οργανισμού του Υπουργείου Δικαιοσύνης Δ. & Α.Δ..

Οι εκπρόσωποι και των δύο (2) Κλάδων εξέθεσαν στον Πρόεδρο και τα μέλη της Επιτροπής τις θέσεις τους για το νέο Οργανισμό τονίζοντας την ανάγκη διατήρησης της αυτοτέλειάς τους σαν ξεχωριστών ειδικοτήτων.

■ Με το υπ' αρ. πρωτοκόλλου 111/10-10-2013 έγγραφο προς τον Πρόεδρο της Ειδικής Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής για την Επεξεργασία του νέου Οργανισμού του Υπουργείου Δικαιοσύνης Δ. & Α.Δ. ζητήθηκε, από το Σ.Ε.Δ.Α., να του κατατεθεί γραπτά η υπάρχουσα πρόταση αναδιάρθρωσης των Υ.Ε.Α. και Υ.Ε.Κ.Α. ώστε να υπάρξει συγκεκριμένη απάντηση από την πλευρά και των δύο Κλάδων τόσο επί του συνόλου της πρότασης όσο και επί των επιμέρους σημείων της.

■ Με το υπ' αρ. πρωτοκόλλου 112/11-10-2013 έγγραφο του προς τη Διεύθυνση Προσωπικού του Υπουργείου Δικαιοσύνης Δ. & Α.Δ. ο Σ.Ε.Δ.Α. ζήτησε να ενημερωθεί για τις ενέργειες που έχουν γίνει, από την πλευρά της οικείας Διευθύνσεως, ώστε να ενταχθεί ο Κλάδος των Επιμελητών Ανηλίκων στις Υπηρεσίες υποδοχής υπαλλήλων με κατάλληλα προσόντα για την κάλυψη των υπαρκτών κενών θέσεων.

■ Η Διεύθυνση Προσωπικού του Υπουργείου Δικαιοσύνης Δ. & Α.Δ. απάντησε σχετικά με το υπ' αρ. πρωτοκόλλου 96684/21-11-2013 έγγραφο της στο οποίο αναφέρει ότι δεν είναι επικτό να καλυφθούν οι κενές θέσεις στις Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων μέσω της κινητικότητας δεδομένου ότι αφενός δεν έχει εγκριθεί ακόμα ο ανώτατος αριθμός θέσεων προσωπικού των Υπηρεσιών του Υπουργείου Δικαιοσύνης Δ. & Α.Δ. και αφετέρου δεν υπάρχουν αυτή τη στιγμή σε καθεστώς κινητικότητας-διαθεσιμότητας υπάλληλοι των κλάδων που στελεχώνουν τις Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων.

■ Με το υπ' αρ. πρωτοκόλλου 117/08-11-2013 κοινό έγγραφο τους, προς τον Πρόεδρο της Ειδικής Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής για την Επεξεργασία του νέου Οργανισμού του Υπουργείου Δικαιοσύνης Δ. & Α.Δ., ο Σ.Ε.Δ.Α. και ο Σ.Ε.Κ.Α. κατέθεσαν τις θέσεις τους επί του προσχεδίου του νέου Οργανισμού το οποίο αρμοδίως είχε κοινοποιηθεί προς τα μέλη των Δ.Σ. των δύο Κλάδων.

■ Στις 16/02/2014 πραγματοποιήθηκε η κοπή της πίτας του Συλλόγου στο μουσικό μεζεδοπωλείο «ΟΙΝΟΣΧΟΛΕΙΟΝ» στο Νέο Κόσμο Αθήνας.

■ Το τριήμερο 7-8-9/03/2014 πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη από το Τμήμα Εκπαίδευσης του ΚΕ.Θ.Ε.Α., σε συνεργασία με το ΣΕΔΑ, το βιωματικό σεμινάριο «Εκπαιδευόντας τον Ίκαρο» στο οποίο και συμμετείχαν Επιμελητές Ανηλίκων από

ΕΠΙΜΕΛΟΥΜΑΙ

Τρίμηνη έκδοση του Συνδέσμου Επιμελητών Δικαστηρίων Ανηλίκων Ελλάδας
Έδρα: Δέγλερν 2, ΤΚ. 115 22, Αθήνα
Τηλ.210-8701305, 210- 4173659,
Φαξ: 210- 4171101
sedaeimpelites@hotmail.com

ΕΚΔΟΤΕΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΕΣ:

Δελαβέκουρα Ευαγγελία (Πρόεδρος ΣΕΔΑ)
Μουτσοπούλου Χριστίνα - Πυκνιά Μυρσίνη

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ:

Δελαβέκουρα Ευαγγελία, Γαλανού Χαρά, Καρεφυλάκη Λέτα, Καφιέρης Φραγκίσκος, Κογιαννάκη Εύα, Κοσκινιάδου Τάνια, Μουτσοπούλου Χριστίνα, Παππά Αγγελική, Πυκνιά Μυρσίνη.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ: Λ. Καρεφυλάκη -

Ε. Κογιαννάκη Χ. Μουτσοπούλου
Ηλεκτρονική σελιδοποίηση - Εκτύπωση:

Γραφικές τέχνες - Εκδόσεις
Νοταρά 77, Πειραιάς, 210 - 4176649

Σύνθεση ΔΣ ΣΕΔΑ:

1. Ευαγγελία Δελαβέκουρα, Πρόεδρος, 210-8701305
2. Παντελής Κατζόλης, Αντιπρόεδρος, 210-8701338
3. Γιάννης Πράνταλος, Γεν. Γραμματέας, 210-8701332
4. Βασιλική Καλογερά, Ταμίας, 210-8701336
5. Αφροδίτη Μαλλούκου, Μέλος 210-4175795
6. Ευστάθιος Κόλλιας, Μέλος 210-8701343
7. Χαρά Γαλανού, Μέλος 210-8701341

Ο θεσμός της αναδοχής

στο ποινικό
δίκαιο ανηλίκων
& στο αστικό δίκαιο

Ο θεσμός της αναδοχής ως τρόπος ποινικής απόκρισης σε αξιόποινη πράξη ανήλικου δράστη εισήχθη για πρώτη φορά στο ελληνικό ποινικό δίκαιο ανηλίκων με τον Ν. 3189/2003 με τίτλο 'αναμόρφωση της ποινικής νομοθεσίας ανηλίκων και άλλες διατάξεις', ο οποίος αποτύπωσε τις τάσεις για 'αποϊδρυματοποίηση'. Η εισηγητική έκθεση στο σχέδιο του προαναφερόμενου νόμου προβλέπει ότι η ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας του ανήλικου παραβάτη σε ανάδοχη οικογένεια διατάσσεται από το Δικαστήριο Ανηλίκων 'με την συνδρομή της Υπηρεσίας Επιμελητών Ανηλίκων, η οποία μεριμνά για την εξεύρεση της κατάλληλης οικογένειας για την αναδοχή του συγκεκριμένου ανήλικου'.

Στο ποινικό δίκαιο ανηλίκων η αναδοχή εμφανίζεται ως

Φωτό: Διον. Κούτση

εναλλακτικός τρόπος μεταχείρισης της ανήλικης παραβατικότητας με διάφορες μορφές και ειδικά ως εξής:

i) ως αναμορφωτικό μέτρο: στο άρθρο 122 § 1 περ. γ ΠΚ

όπως αυτό τροποποιήθηκε και εμπλουτίστηκε με τον προαναφερθέντα Ν. 3189/2003, όπου προβλέπεται η ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας του ανήλικου σε ανάδοχη οικογένεια. Η ανάθεση αυτή διατάσσεται και επιβάλλεται μόνο από το Δικαστήριο Ανηλίκων και όχι από τις αρχές πρόνοιας ούτε με σύμβαση των μερών (φυσικών γονέων/αναδόχων) όπως συμβαίνει στην αστική αναδοχή (σχετικά άρθρα 1655-1665 ΑΚ).

ii) ως θεραπευτικό μέτρο κατ' εφαρμογή του άρθρου 123 §1 περ. α ΠΚ

iii) στο πλαίσιο της κατά παρέκκλιση διαδικασίας και της αποχής από την ποινική δίωξη ανήλικου που τέλεσε παιίσμα ή πλημμέλημα όταν η αναδοχή επιβάλλεται με διάταξη του Εισαγγελέα Ανηλίκων κατ' εφαρμογή του άρθρου 45 Α § 2 ΚΠΔ. Και τέλος,

iv) στο πλαίσιο της προληπτικής αρμοδιότητας των Επιμελητών Ανηλίκων, η αναδοχή μπορεί να αποτελέσει περιεχόμενο της πρότασης του επιμελητή ανηλίκων συμφώνως με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 8 §§ 1,2 ΠΔ 49/79 Σε διεθνές νομοθετικό επίπεδο, η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΔΣΔΠ-Ν. 2101/1992), ορίζει ρητά στο άρθρο 9 § 1 ότι 'Τα Συμβαλλόμενα Κράτη μεριμνούν ώστε το παιδί να μην αποχωρίζεται από τους γονείς του, παρά τη θέλησή τους, εκτός εάν οι αρμόδιες αρχές αποφασίσουν, με την επιφύλαξη δικαστικής αναθεώρησης και σύμφωνα με τους εφαρμοζόμενους νόμους και διαδικασίες, ότι ο χωρισμός αυτός είναι αναγκαίος για το συμφέρον του παιδιού. Μια τέτοια απόφαση μπορεί να είναι αναγκαία σε ειδικές περιπτώσεις, για παράδειγμα όταν οι γονείς κακομεταχειρίζονται ή παραμελούν το παιδί, ή όταν ζουν χωριστά και πρέπει να ληφθεί απόφαση σχετικά με τον τόπο διαμονής του παιδιού'. Επιπροσθέτως, στο άρθρο 20 της ΔΣΔΠ ορίζεται ότι 'Κάθε παιδί που στερείται προσωρινά ή οριστικά το οικογενειακό του περιβάλλον ή το οποίο για το δικό του συμφέρον δεν είναι δυνατόν να παραμείνει στο περιβάλλον αυτό δικαιούται ειδική προστασία και βοήθεια εκ μέρους του Κράτους. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη προβλέπουν γι' αυτό το παιδί μια εναλλακτική επιμέλεια, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία τους'. Τέλος, το άρθρο 25 της ΔΣΔΠ επιβάλλει την διαδικασία περιοδικής αναθεώρησης της τοποθέτησης ενός παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια: «Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν στο παιδί, που τοποθετήθηκε από τις αρμόδιες αρχές σε μία οικογένεια, με σκοπό την παροχή φροντίδας, προστασίας ή θεραπείας της σωματικής ή πνευματικής του υγείας, το δικαίωμα σε μία περιοδική αναθεώρηση της παραπάνω θεραπείας και κάθε άλλης περίπτωσης σχετικής με την τοποθέτησή του».

Ιδιαίτεροί της θεσμού της αναδοχής ως αναμορφωτικού και θεραπευτικού μέτρου:

Ως προς το περιεχόμενό της, η αναδοχή του ποινικού δικαίου ανηλίκων δεν διαφέρει από την αστική αναδοχή, αμφότερες αποβλέπουν στην πραγματική φροντίδα του ανήλικου. Οι έννομες σχέσεις του τελευταίου με την φυσική του οικογένεια δεν μεταβάλλονται, δηλαδή η γονική μέριμνα ή η επιτροπεία παραμένουν, καταρχήν, ανεπηρέαστες από την αναδοχή μέσω του ποινικού συστήματος, όπως άλλωστε και στις περιπτώσεις της αστικής αναδο-

Ο θεσμός της αναδοχής

στο ποινικό δίκαιο ανηλίκων & στο αστικό δίκαιο

κής, εκτός βέβαια αν η οικογένεια του ανηλίκου είναι παντελώς ανεπαρκής ή διαλυμένη, οπότε αφαιρείται το σύνολο της επιμέλειας του προσώπου του τέκνου και από τους δύο γονείς και ανατίθεται σε τρίτο από το δικαστήριο, όταν τα άλλα μέτρα (πχ αφαίρεση μερικώς της γονικής μέριμνας από τον ένα γονέα και ανάθεσή της αποκλειστικά στον άλλο, διορισμός επιτρόπου) έμειναν χωρίς αποτέλεσμα ή κρίνεται ότι δεν επαρκούν για να αποτρέψουν κίνδυνο της σωματικής, πνευματικής ή ψυχικής υγείας του τέκνου (άρθρο 1533 ΑΚ).

Η αναδοχή ανηλίκου παραβάτη έχει την μορφή αναδοχής φιλοξενίας και διαφέρει, κατά περίπτωση, ως προς την διάρκεια και τη μορφή της: αν πρόκειται για αναδοχή φιλοξενίας του ανηλίκου λόγω εξαιρετικών περιστάσεων (βραχεία ή επείγουσα αναδοχή), αν η αναδοχή αφορά φιλοξενία του ανηλίκου σε τακτά χρονικά διαστήματα (πχ Σαββατοκύριακα), αν έχει συγκεκριμένη διάρκεια έως ότου η οικογένεια ξεπεράσει την κρίση (μεσοπρόθεσμη αναδοχή) ή αν πρόκειται για περίπτωση ανηλίκου που δεν θα επιστρέψει στην φυσική οικογένεια του (μακροπρόθεσμη αναδοχή). Σε κάθε περίπτωση η διάρκεια της αναδοχής ορίζεται ρητά στην διάταξη του εισαγγελέως ανηλίκων ή στην δικαστική απόφαση του δικαστηρίου ανηλίκων (άρθρο 122 § 3 ΠΚ). Τόσο η απόφαση για την παράταση της διάρκειας της αναδοχής ως αναμορφωτικού ή θεραπευτικού μέτρου όσο και η απόφαση για την άρση της θα πρέπει να γίνονται συμφώνως προς το άρθρο 124 ΠΚ ('μεταβολή ή άρση μέτρων').

Με βάση τις αρχές της εξυπηρέτησης του βέλτιστου συμφέροντος του ανηλίκου, της εξατομικευμένης μεταχείρισης και της ειδικής πρόληψης, θα πρέπει να αξιολογείται κατά περίπτωση εάν ο θεσμός της αναδοχής ως μέτρο που επιβάλλεται από το Δικαστήριο Ανηλίκων θα είναι συμπληρωματικός και υποστηρικτικός προς την φυσική οικογένεια ή εάν θα πρέπει να λάβει μονιμότερο χαρακτήρα, σε περιπτώσεις ειδικά όπου αποδεδειγμένα η παραμονή και η επικοινωνία με την φυσική οικογένεια έχουν αρνητικές και βλαπτικές για τον ανήλικο συνέπειες (πχ οικογένειες με σοβαρά προβλήματα ενδοοικογενειακής βίας, ψυχοκοινωνικά προβλήματα, με συμπεριφορές και πρακτικές παραμέλησης και κακοποίησης εις βάρος των ανήλικων μελών τους κ.ά.).

Κατά την διερεύνηση της πρότασης για την ανάθεση του ανηλίκου στην υπεύθυνη επιμέλεια του αναδόχου κρίνεται σκόπιμο ο Επιμελητής Ανηλίκων να ενημερώνει προδικαστικά τον ανήλικο σχετικά με την φύση της σχέσης του με την ανάδοχο οικογένεια, το περιεχόμενό της, την διάρκειά της και να έχουν διενεργηθεί λεπτομερείς κοινές συνεντεύξεις με όλους τους εμπλεκόμενους (επιμελητή ανηλίκων, ανάδοχο, ανήλικο, φυσικούς γονείς αυτού). Η βασική ενίσχυση και φροντίδα ως έργο και προσφορά του αναδόχου γονέα προς τον παραβατικό ανήλικο πρέπει να επικεντρώνεται στην παρακολούθηση της εκπαιδευτικής του πορείας καθώς ο πληθυσμός των ανηλίκων παραβατών εμφανίζει δυσκολίες ένταξης, επανασύνδεσης με και παραμονής στην σχολική διαδικασία. Επίσης, ουσιαστικό μέλημα του αναδόχου γονέα, υπό την εποπτεία του επιμελητή ανηλίκων, θα πρέπει να είναι η συμμετοχή του ανηλίκου σε πρόγραμμα ψυχολογικής υποστήριξης είτε ατο-

μικής είτε ομαδικής.

Ως προς τα προβλήματα και τις ελλείψεις που εντοπίζονται κατά την εφαρμογή του θεσμού της αναδοχής στο πλαίσιο του ποινικού δικαίου ανηλίκων παρατηρούνται τα κάτωθι:

- Με δεδομένες τις δυσκολίες οριοθέτησης του παραβατικού εφήβου η διπλή 'αναφορά' του σε φυσικούς και ανάδοχους γονείς εγκυμονεί προβλήματα στην επικοινωνία, ενδεχομένως να γεννά ανασφάλεια και σύγχυση σχετικά με τα πρόσωπα ή το πρόσωπο παροχής εποπτείας και επιβολής πειθαρχίας. Σημαντικές επίσης δυσκολίες ενδεχομένως να ανακύψουν ως προς την ψυχοσυναισθηματική εξέλιξη του εφήβου, καθώς εκείνος εξακολουθεί να είναι έκθετος σε άστοχους χειρισμούς του περιβάλλοντος της φυσικής του οικογένειας αν παραμείνει σε αυτήν, αυτού του ίδιου δηλαδή περιβάλλοντος που τον οδήγησε στην παραβατική έκφραση.

- Απαιτείται η θέσπιση προγραμμάτων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης αναδόχων γονέων τόσο κατά την προετοιμασία για την ανάληψη της αναδοχής αλλά και καθόλη την διάρκειά της, με συμμετοχή ειδικών επιστημόνων και εκπροσώπων των φορέων που εφαρμόζουν και εποπτεύουν τον θεσμό, των Υπηρεσιών Επιμελητών Ανηλίκων, αναδόχων γονέων, εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών.

- Κρίνεται αναγκαία η κατοχύρωση και εφαρμογή της προβλεπόμενης οικονομικής ενίσχυσης από το άρθρο 9 § 5 Ν. 2082/1992 προς τους ανάδοχους γονείς για την κάλυψη των τρεχουσών αναγκών του ανηλίκου.

- Απαραίτητη κρίνεται επίσης η διαρκής επιμόρφωση των επιφορτισμένων με την εφαρμογή και εποπτεία του θεσμού επαγγελματιών, ήτοι των Επιμελητών Ανηλίκων, καθώς και αυτών με τους οποίους οι πρώτοι διασυνδέονται κατά την εφαρμογή των αναμορφωτικών και θεραπευτικών μέτρων.

- Η εφαρμογή και προώθηση του θεσμού παραμένει κενό γράμμα εάν δεν διαμορφωθεί ένα παράλληλο θεσμικό υποστηρικτικό πλαίσιο στην κοινότητα όπου διαβιώνει ο ανήλικος για την ταυτόχρονη στήριξη του παιδιού, των φυσικών γονέων και του αναδόχου, για την εξασφάλιση της καθημερινής στήριξης του αναδόχου γονέα στην επίλυση κρίσεων και στην αντιμετώπιση των ειδικότερων έκτακτων θεμάτων που ανακύπτουν κατά την εφαρμογή του θεσμού (προσωπικός θεραπευτής για τον ανήλικο, οικογενειακοί θεραπευτές για την φυσική οικογένεια, ειδικός εποπτεύων το πρόγραμμα αναδοχής του ανήλικου/τους αναδόχους). Τα ως άνω είναι απαραίτητα και σύμφωνα με το πνεύμα του θεσμού: Η αναδοχή δεν καταργεί τη σχέση του εφήβου με τη φυσική του οικογένεια, αντιθέτως αποβλέπει στην επιστροφή του παιδιού σε αυτήν όταν τα προβλήματα που οδήγησαν στην παραβατική συμπεριφορά του εφήβου αρθούν ή αντιμετωπισθούν.

- Σκόπιμη είναι η ευαισθητοποίηση και ενημέρωση της κοινής γνώμης σχετικά με την φύση του θεσμού της αναδοχής και τους ειδικότερους όρους εφαρμογής του, τις ιδιαίτερες και αυξημένες ανάγκες των παραβατικών ανηλίκων με σκοπό την προσέλκυση υποψηφίων αναδόχων.

- Χρήσιμη θα ήταν η αξιοποίηση και εκτίμηση της ευρωπαϊκής εμπειρίας ως προς το μειωμένο κόστος του θεσμού

Ο θεσμός της αναδοχής

στο ποινικό δίκαιο ανηλίκων & στο αστικό δίκαιο

της αναδοχής του ποινικού συστήματος έναντι του κόστους φιλοξενίας ανηλίκων παραβατών σε ιδρύματα παιδικής προστασίας, σε καταστήματα κράτησης νέων ή σε ιδρύματα αγωγής /αναμορφωτήρια.

Πρόσφατες εξελίξεις:

Στις 20/11/2013 με αφορμή την παγκόσμια ημέρα Δικαιωμάτων του Παιδιού και την συμπλήρωση 24 χρόνων από την υιοθέτηση της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, ο Συνήγορος του Παιδιού διοργάνωσε συνάντηση διαλόγου με θέμα 'Αναδοχή ανηλίκων: Διεύρυνση και ανάδειξη του δεσμού στην Ελλάδα' με την συμμετοχή εκπροσώπων της Γενικής Γραμματείας Πρόνοιας, του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης, της Γενικής Διεύθυνσης Σωφρονιστικής Πολιτικής, της Διεύθυνσης Πρόληψης Εγκληματικότητας και Σωφρονιστικής Αγωγής Ανηλίκων του Υπουργείου Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, διαφόρων ΜΚΟ και Ιδρυμάτων Παιδικής Προστασίας δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, ΟΤΑ, εκπροσώπων του ποινικού συστήματος και πανεπιστημιακών ιδρυμάτων. Συζητήθηκαν θέματα νομοθεσίας, διοικητικής οργάνωσης, εργαλείων και μεθοδολογίας για την ενδυνάμωση και ευρύτερη εφαρμογή τόσο της αστικής αναδοχής όσο και της αναδοχής ως αναμορφωτικού μέτρου. Μεταξύ των συμπερασματικών προτάσεων των ομάδων εργασίας συγκαταλέγονται τα παρακάτω ζητήματα:

1. η εξασφάλιση της στελέχωσης και εξειδίκευσης των αρμόδιων για την αναδοχή φορέων
2. η θέσπιση μηχανισμού προσέλκυσης, επιλογής, εκπαίδευσης, υποστήριξης και εποπτείας αναδόχων γονέων
3. η πιστοποίηση αναδόχων γονέων και διαμόρφωση ειδικών διαδραστικών εργαλείων για την αξιολόγηση τους
4. η διαμόρφωση σαφούς πλαισίου ευθυνών, δικαιωμάτων και υποχρεώσεων αναδόχων γονέων, φυσικών γονέων, παιδιών υπό αναδοχή, επαγγελματιών που εποπτεύουν τον δεσμό με την θέσπιση πρωτοκόλλων συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκομένων μερών
5. η δημιουργία Εθνικού Φορέα Συντονισμού του δεσμού της αναδοχής, ο οποίος και θα διατηρεί το Εθνικό Μητρώο Αναδοχής
6. η σύσταση και τήρηση του 'Εθνικού Μητρώου Αναδόχων Γονέων' όπως και μητρώου παιδιών σε αναδοχή από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης
7. η μείωση του ιδρυματικού χρόνου
8. η εμφάνιση ευελιξίας από τις εισαγγελικές αρχές κατά την εφαρμογή του δεσμού ειδικά σε επείγουσες περιπτώσεις, ώστε να επιτυγχάνεται με ταχύ ρυθμό η άμεση τοποθέτηση παιδιών σε ανάδοχες οικογένειες χωρίς να προηγείται η παραμονή τους σε ίδρυμα
9. η δια βίου εκπαίδευση και εποπτεία των επαγγελματιών που εφαρμόζουν τον δεσμό και η πιστοποίησή τους
10. η προώθηση και ανάπτυξη του δεσμού στην περιφέρεια όπου το υποστηρικτικό προς την αναδοχή σύστημα εμφανίζει αδράνεια
11. η διαμόρφωση ειδικών προβλέψεων και προδιαγραφών για την ανάδοξη φροντίδα παιδιών ειδικών ομάδων (παιδιών με αναπηρίες, ανηλίκων παραβατών, ασυνόδε-

των ανηλίκων)

12. η δημιουργία ειδικού λογαριασμού για την αναδοχή, στον οποίο θα μπορούν να κατατίθενται και χορηγίες-δωρεές από ιδιώτες.

Σήμερα, ομάδα εργασίας στην Διεύθυνση Πρόληψης Εγκληματικότητας και Σωφρονιστικής Αγωγής Ανηλίκων του Υπουργείου Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έχει αναλάβει την επεξεργασία εισήγησης της Γενικής Γραμματείας Πρόνοιας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας σχετικά με την κατάργηση και αντικατάσταση του ΠΔ 86/2009 για την 'Οργάνωση και λειτουργία του δεσμού της αναδοχής' με νέο ΠΔ το οποίο θα απαντά στις σύγχρονες ανάγκες διεύρυνσης και υποστήριξης της ανάδοχης φροντίδας και θα διέπει ενιαία την αναδοχή τόσο ως υποστηρικτικό κοινωνικό μέτρο όσο και ως αναμορφωτική ή θεραπευτική μεταχείριση. Μέρος των προτάσεων αναμόρφωσης και νομοθετικής ενίσχυσης του δεσμού της αναδοχής προέρχεται από προηγούμενο σχήμα συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων φορέων των Υπουργείων Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του Συνηγόρου του Παιδιού.

Μεταξύ άλλων, η προτεινόμενη μεταρρύθμιση περιλαμβάνει α) την διεύρυνση των προϋποθέσεων καταλληλότητας των υποψηφίων αναδόχων γονέων, ώστε να δίνεται η δυνατότητα σε μεμονωμένα άτομα να γίνονται ανάδοχοι όχι μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, αλλά όποτε αυτό επιτάσσεται από την εξυπηρέτηση του συμφέροντος του παιδιού, β) την αύξηση του ανώτατου ορίου ηλικίας των υποψηφίων αναδόχων στο 65ο έτος της ηλικίας τους από το 60ο που προβλέπεται σήμερα, γ) την θέσπιση της δυνατότητας άμεσης τοποθέτησης ανήλικου σε ανάδοχους γονείς που έχουν κριθεί κατάλληλοι από τους αρμόδιους φορείς και είναι εγγεγραμμένοι στο Εθνικό Μητρώο Αναδόχων με εισαγγελική εντολή, όταν η λύση αυτή επιβάλλεται εξαιτίας της παθολογίας του περιβάλλοντος μέσα στο οποίο ο ανήλικος διαβιώνει δ) την παροχή πρόσθετων εγγυήσεων για την καταλληλότητα των αναδόχων γονέων, οι οποίοι θα πρέπει να έχουν κριθεί κατάλληλοι με απόφαση του αρμόδιου φορέα και να έχουν εγγραφεί στο Εθνικό Μητρώο Αναδόχων Γονέων Ανηλίκων ε) την σύσταση και τήρηση του 'Εθνικού Μητρώου Αναδόχων Γονέων Ανηλίκων' από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης στ) την υλοποίηση δράσεων για την προσέλκυση, εκπαίδευση και υποστήριξη αναδόχων γονέων ζ) την διεύρυνση του ρόλου των Επιμελητών Ανηλίκων στην εφαρμογή του δεσμού με την συμμετοχή τους όχι μόνο στην διαδικασία εξεύρεσης της κατάλληλης ανάδοχης οικογένειας αλλά κυρίως στην συνεχή εποπτεία της αναδοχής και στην πρωτοβουλία για τυχόν παράταση ή άρση της στις περιπτώσεις των άρθρων 122 § 1 στοιχ. γ και 123 § 1 στοιχ. α ΠΚ, 45 Α § 2 ΚΠΔ και 8 §§ 1,2 ΠΔ 49/79 η) την τήρηση Ειδικού Μητρώου Αναδόχων Γονέων Ανηλίκων στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Γενική Διεύθυνση Σωφρονιστικής Πολιτικής, Διεύθυνση Πρόληψης Εγκληματικότητας και Σωφρονιστικής Αγωγής Ανηλίκων η οποία θα έχει τον γενικότερο συντονισμό της εφαρμογής του δεσμού θ) την ρητή αναφορά στα δικαιώ-

Ο θεσμός της αναδοχής

στο ποινικό δίκαιο ανηλίκων & στο αστικό δίκαιο

ματα και τις υποχρεώσεις των αναδόχων γονέων, των φυσικών γονέων και των ανηλίκων σε αναδοχή ι) την οικονομική ενίσχυση προς τους αναδόχους των άρθρων 122 § 1 στοιχ. γ και 123 § 1 στοιχ. α ΠΚ για την κάλυψη των τρεχουσών αναγκών του ανήλικου όπως ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κ) την ρητή πρόβλεψη για την ιατροφαρμακευτική κάλυψη του ανήλικου υπό αναδοχή από τον ασφαλιστικό οργανισμό του ανάδοχου γονέα.

Προσδοκούμε στην ενίσχυση του θεσμού της αναδοχής μέσω της διάθεσης των απαραίτητων κονδυλίων από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την ορθή, επαγγελματική, οργανωμένη και αποτελεσματική εφαρμογή του. Ευελπιστούμε στην διαμόρφωση του κατάλληλου νομικού και θεσμικού πλαισίου ώστε η ενεργοποίηση του θεσμού της αναδοχής να σημάνει την ενίσχυση του ρόλου του Επιμελητή Ανηλίκων, την κατάργηση της ιδρυματικής φροντίδας, την ενδυνάμωση και διεύρυνση του δικτύου διασύνδεσης των Υπηρεσιών Επιμελητών Ανηλίκων με κοινοτικές υπηρεσίες και την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών προστασίας και διαπαιδαγώγησης του ανήλικου παραβάτη.

Επιστημονικές έρευνες και η διεθνής εμπειρία καταδεικνύουν με τρόπο σαφή τις αρνητικές επιπτώσεις του ιδρυματισμού στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη παιδιών και εφήβων. Επιπροσθέτως, η ανάπτυξη μοντέλων αναδοχής ειδικά για παραβατικούς ανηλίκους, όπως η βραχεία, επείγουσα ή ανακουφιστική αναδοχή καθώς και η επαγγελματική αναδοχή κρίνονται διεθνώς συμφέροντες, γιατί το συνολικό κόστος τους εκτιμάται ότι είναι κατά πολύ μικρότερο (κατά το 1/3) από το κόστος της ιδρυματικής φιλοξενίας και φροντίδας. Η εφαρμογή της αναδοχής ως αναμορφωτικού μέτρου δεν αποσκοπεί μόνο στον περιορισμό του κόστους που συνεπάγεται η επιβολή ποινικού σωφρονισμού ή ιδρυματικών μέτρων. Στοχεύει κυρίως στην αποφυγή των αρνητικών επιπτώσεων από τον συγχρωτισμό και την έκθεση του ανήλικου σε συμπεριφορές μίμησης και ταύτισης με άλλους συνομήλικους παραβάτες (peer group pressure) που δημιουργεί ο ιδρυματισμός και η περιθωριοποίηση. Επιπλέον, η ανυπαρξία μικρών μονάδων φιλοξενίας παιδιών με παραβατική συμπεριφορά κατά τα ευρωπαϊκά πρότυπα επιτάσσει την αξιοποίηση και ενίσχυση του θεσμού της αναδοχής προκειμένου η εφαρμογή αυτής να μην είναι συγκυριακή και αποσπασματική.

Το ζητούμενο για την αντιμετώπιση της συμπεριφοράς ενός παραβατικού εφήβου είναι η προσφορά ενός νέου μοντέλου φροντίδας και οικογένειας που να εστιάζει στον ίδιο και να δημιουργεί σχέσεις και εμπειρίες που να οδηγούν όχι μόνο στην παύση των επιθετικών και παραβατικών συμπεριφορών αλλά κυρίως στην διαμόρφωση μιας άλλης, υπεύθυνης και υγιούς θέασης του κόσμου και της ζωής.

Χ. Γαλανού
Επιμελήτρια Ανηλίκων Αθήνας
galanouh@otenet.gr

Σούπιας Δημήτρης

Ο θεσμός της αναδοχής

στο ποινικό
δίκαιο ανηλίκων
& στο αστικό δίκαιο

ΑΝΑΔΟΧΗ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΠΡΟΛΗΨΗΣ

Η Υπηρεσία μας στον τομέα της Πρόληψης, κατόπιν παραγγελίας της Εισαγγελίας Ανηλίκων Αθηνών, το έτος 2010 ασχολήθηκε με την περίπτωση ανήλικης, της οποίας η μητέρα είχε αιτηθεί βοήθεια στην διαχείριση των προβλημάτων επιδεικτικής συμπεριφοράς και την αντιμετώπιση των τάσεων φυγής της κόρης της. Από την έρευνα που διενεργήθηκε προέκυψε ότι η συμβίωση της κόρης με τη μητέρα υπήρξε προβληματική από την ηλικία των 12 ετών και ειδικότερα μετά την έναρξη της εφηβείας, οπότε και αποκαλύφθηκε στην ανήλικη η υιοθεσία της. Το γεγονός την έκανε να νιώσει ανεπιθύμητη μέσα στην οικογένεια της και αποτέλεσε την αφετηρία της επιδεικτικής της συμπεριφοράς. Οι γονείς της ανήλικης είχαν χωρίσει πριν χρόνια, ενώ οι παρούσες σχέσεις μεταξύ μητέρας και κόρης ήταν τεταμένες. Τα προβλήματα, οι εντάσεις και οι καυνάδες μέσα στο σπίτι ήταν καθημερινό φαινόμενο. Η μητέρα αδυνατούσε να διαχειριστεί ακραίες καταστάσεις που παρουσιάζονταν και κάποιες φορές, με την λανθασμένη συμπεριφορά της, τις πυροδοτούσε.

Η ανήλικη από μικρή ηλικία παρακολουδούνταν για μαθησιακές δυσκολίες από κατάλληλο ιατροπαιδαγωγικό κέντρο, το οποίο παράλληλα παρείχε και συμβουλευτική στους γονείς. Όταν η Υπηρεσία μας συνεργάστηκε με την οικογένεια επικρατούσαν δύσκολες συνθήκες, καθότι το κλίμα μεταξύ μητέρας και κόρης ήταν τεταμένο και αρκετά πολωμένο, μη αφήνοντας στην Υπηρεσία περιθώριο ουσιαστικής παρέμβασης. Η κρίση εντάθηκε σε βαθμό που, τόσο η ανήλικη όσο και η μητέρα, εξέφρασαν το αίτημα να απομακρυνθεί η κόρη από το σπίτι και να τοποθετηθεί σε ίδρυμα φιλοξενίας.

Αναγνωρίζοντας την δυσκολία συνύπαρξης των δύο τους εξαιτίας της πόλωσης που είχε προκληθεί μεταξύ τους, προτείνουμε τη φιλοξενία της ανήλικης από ανάδοχη οικογένεια για το διάστημα των διακοπών των Χριστουγέννων, ώστε να δοθεί λίγος χρόνος και στις δύο να μειωθεί η ένταση και να επαναδιαπραγματευθούν τη σχέση τους σε καλύτερη βάση. Μετά την συγκατάθεση της ανήλικης, της μητέρας της, αλλά και του πατέρα και κατόπιν συνεννόησης με την Εισαγγελία Ανηλίκων Αθηνών, άρχισε να διερευνάται η πιθανότητα να φιλοξενηθεί η ανήλικη σε ανάδοχη οικογένεια, ξεκινώντας αρχικά από το άμεσο περιβάλλον της οικογένειας. Ωστόσο κανένα συγγενικό πρόσωπο δεν δέχτηκε να φιλοξενήσει την ανήλικη, μη θέλοντας να λάβουν θέση στην οικογενειακή διαφορά. Στην συνέχεια πραγματοποιήθηκε αναζήτηση ανάδοχης οικογένειας με τη συνδρομή της ΜΚΟ «ΡΙΖΕΣ».

Η ΜΚΟ «ΡΙΖΕΣ» βρήκε οικογένεια που ήταν πρόθυμη να φιλοξενήσει την ανήλικη και να της παρέχει ένα ζεστό οικογενειακό περιβάλλον στις γιορτινές μέρες. Η οικογένεια που επιλέχτηκε ήταν πολύ κοντά στο προφίλ της οικογένειας της ανήλικης, καθώς και εκείνοι είχαν υιοθετήσει από μωρό την κόρη τους, γεγονός που έδινε στην ανήλικη μία υγιή εκδοχή της υιοθεσίας. Η ΜΚΟ «ΡΙΖΕΣ» ανέλαβε την προετοιμασία της ανάδοχης οικογένειας, δίνοντας τις απαιτούμενες πληροφορίες για το παιδί και τους κανόνες που έπρεπε να τηρηθούν κατά την παραμονή του εκεί. Η Υπηρεσία μας είχε αναλάβει να προετοιμάσει την οικογένεια για την απομάκρυνση του παιδιού από το σπίτι. Είχε αρχικά συζητηθεί το ενδεχόμενο της φιλοξενίας αναδοχής, ξεχωριστά με τους γονείς και με την ανήλικη, όπου είχαν όλοι δώσει την συγκατάθεση τους. Στη συνέχεια είχαν δοθεί οι αναγκαίες εξηγήσεις επί της διαδικασίας στο παιδί, οι κανόνες που πρέπει να τηρήσει, όπως ότι δεν επιτρέπεται να φύγει από το ανάδοχο σπίτι πριν τη λήξη του συμφωνημένου διαστήματος φιλοξενίας, ότι η μητέρα δεν πρέπει να γνωρίζει τον τόπο κατοικίας της κόρης για να αποφευχθούν τυχόν εντάσεις, ότι πρέπει η μητέρα να ενημερώνει τους αναδόχους για πιθανή συνάντηση με το παιδί της ώστε να μπορούν να την συνοδεύουν και, κύρια, ότι την ευθύνη για εκείνη για το διάστημα αυτό φέρουν οι ανάδοχοι γονείς. Στην συνέχεια εξηγήθηκε στους γονείς ο τρόπος επικοινωνίας με το παιδί κατά το διάστημα της ανάδοχης φιλοξενίας. Θα έπρεπε να επικοινωνούν με την κόρη τους τηλεφωνικά ή, σε περίπτωση συνάντησης, αυτή θα πραγματοποιούνταν μόνο κατόπιν συνεννόησης και εκτός του σπιτιού. Θα υπήρχε ακόμα η ανάγκη να καλύψουν τα προσωπικά έξοδα της κόρης τους, αλλά και η απαγόρευση επίσκεψης στο σπίτι της ανάδοχης οικογένειας. Οι απαραίτητες εξηγήσεις δόθηκαν και πάλι σε όλους ενώπιον του Εισαγγελέα Ανηλίκων, επικυρώνοντας τελικά την πράξη φιλοξενίας με την αποδοχή της από όλα τα μέλη της οικογένειας της ανήλικης, την επεξήγηση των κανόνων και φυσικά την υπογραφή της σχετικής υπεύθυνης δήλωσης των γονέων.

Κατά το χρονικό διάστημα της ανάδοχης φιλοξενίας, παρείχε στήριξη η Επιμελήτρια Ανηλίκων τόσο στην ανήλικη όσο και στη μητέρα της, προσπαθώντας να τις εμπυκώσει και να εκτονώσει την ένταση που προκλήθηκε ακόμα και από αυτή την πράξη της αναδοχής φιλοξενίας. Πολύτιμη συμπαράσταση και στήριξη υπήρξε από τη ΜΚΟ «ΡΙΖΕΣ», που έκανε παρεμβάσεις στην ανάδοχη οικογένεια και συνέβαλε στον να καλλιεργηθεί ένα κλίμα εμπιστοσύνης και οικειότητας μεταξύ της ανήλικης και της ανάδοχης οικογένειας. Στο σημείο αυτό είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η υλοποίηση της αναδοχής φιλοξενίας ήταν κάτι νέο για την Υπηρεσία μας, η οποία χρειάστηκε να διαχειριστεί κάποιες ιδιαίτερες δυσκολίες του έργου, όπως η αμφιθυμία που υπήρχε από κάποιους από τους συμμετέχοντες στη διαδικασία, η ανάγκη στήριξης και ενδυνάμωσης της ανήλικης ώστε να ανταποκριθεί στους κανόνες που της τέθηκαν, αλλά και η ανάγκη αντιστάδμησης της απουσίας οικονομικής στήριξης προς την ανάδοχη οικογένεια στο εγχείρημα αυτό.

Εν τέλει ο στόχος επιτεύχθηκε. Η φιλοξενία της ανήλικης για το διάστημα των 15 ημερών από την ανάδοχη οικογένεια πήγε καλά. Επιπλέον, παρόλο που το χρονικό διάστημα ήταν σύντομο, δημιουργήθηκε μία νέα σχέση για την ανήλικη με ένα πιο ήρεμο οικογενειακό πλαίσιο, όπου η ίδια βρήκε στήριγμα κατά τις γιορτινές μέρες και όχι μόνο. Παράλληλα, δόθηκε στην σχέση μητέρας - κόρης ο απαιτούμενος χρόνος ώστε να συνειδητοποιήσει η καθεμία τους ορισμένες λανθασμένες συμπεριφορές στην επικοινωνία τους, να τις οριοθετήσουν και να ξεκινήσει μεταξύ τους μία πιο ήπια προσέγγιση.

Ευαγγελία Δελαβέκουρα
Επιμελήτρια ανηλίκων Αθήνας
evadelavekoura@yahoo.gr

Ο θεσμός της αναδοχής

στο ποινικό δίκαιο ανηλίκων & στο αστικό δίκαιο

Επείγουσα βραχεία Αναδοχή

Φωτό: Γιώργου Καζάκη

Η αναδοχή σαν πρακτική εφαρμόστηκε στην Ελλάδα από τον περασμένο αιώνα. Στην δεκαετία του 50 και μετά έγινε συνηθισμένη τακτική των Κρατικών δομών, κυρίως του ΠΙΚΠΑ, παράλληλα με την υιοθεσία, αρχικά με καλές προθέσεις, προϋποθέσεις και κανονισμούς, όμως λόγω της δημιουργίας, ιδιωτικών δομών η αναδοχή δυστυχώς ατόνησε. Η ΑΝΑΔΟΧΗ είναι όρος συνυφασμένος με την είσοδο και αναχώρηση των παιδιών σε μια οικογένεια. Η φιλοξενία ενός παιδιού ή νέου σε οικογένεια είναι μια θεραπευτική πράξη στήριξης σε οικογενειακό περιβάλλον, όταν η δική του οικογένεια βρίσκεται σε αδυναμία.

Τα υπάρχοντα μέλη της οικογένειας, εκτός του ότι κάνουν χώρο σε ένα νεοεισερχόμενο μέλος, οφείλουν να επιβάλουν τους κανόνες της οικογένειας σεβόμενοι απόλυτα τα δικαιώματά του.

Τα οφέλη από την αναδοχή είναι, η φροντίδα, η συντροφικότητα, η ασφάλεια, η πρόκληση της βοήθειας, σε ένα παιδί ή νέο σε κρίση. Όταν οικογένεια βρίσκεται σε κρίση, καλόν είναι προφυλάσσει το παιδί ή τα παιδιά σε ασφαλές οικογενειακό περιβάλλον, ώστε και οι δύο πλευρές να έχουν ικανό χρόνο να θεραπευθούν. Σκοπός της αναδοχής είναι να επιστρέψει το παιδί στο σπίτι του. Σε ακραίες περιπτώσεις συστηματικής βίας ή κακοποίησης, το παιδί μπορεί να παραμείνει σε αναδοχή για το συμφέρον του.

Η διάρκεια της αναδοχής πρέπει να είναι βραχεία. Κατά την παραμονή του παιδιού ή νέου στην αναδοχή οικογένεια, υπάρχει χρόνος για ψυχολογική στήριξη, ανάλωση των προβλημάτων της οικογένειας από την κοινωνική υπηρεσία και προετοιμασία για επανένταξη στην βιολογική οικογένεια.

Η οργάνωσή μας ευαισθητοποιεί, ενημερώνει και εκπαιδεύει υποψήφια άτομα και οικογένειες για τους σκοπούς της αναδοχής, τους διάφορους τύπους της και τον τρόπο συνεργασίας με τις κοινωνικές υπηρεσίες και τους επιμελητές ανηλίκων.

Ανάδοχοι γονείς, μας ανέφεραν ότι είχαν την ευκαιρία να βοηθήσουν το παιδί να σταθεροποιηθεί και να αποκτήσει αυτοπεποίθηση μέσα από ένα ήρεμο, οικογενειακό και στηρικτικό περιβάλλον.

Οι ανάδοχοι πρέπει να γνωρίζουν το ιστορικό του παιδιού που θα φιλοξενήσουν καθώς και τα προβλήματα υγείας του παιδιού. Τα ψυχολογικά προβλήματα είναι δεδομένα και πρέπει να στηρίζονται τόσο οι ανάδοχοι όσο και τα παιδιά.

Κατά κύριο λόγο θα πρέπει να γνωρίζουν τον χρόνο της αναδοχής. Το ίδιο πρέπει να ισχύει και για το παιδί. Προϋπόθεση είναι να καταλάβουν οι ανάδοχοι ότι με κανένα τρόπο δεν αντικαθιστούν τους φυσικούς γονείς και δεν τους απαξιώνουν. Για τα παιδιά οι γονείς είναι γονείς και η αναδοχή οικογένεια έχει τον ρόλο του συμπαραστάτη και του υποστηρικτή προκειμένου όλα τα εμπλεκόμενα μέρη να ορθοποδήσουν και καταφέρουν να ζήσουν μια φυσιολογική ζωή. Από την άλλη και τα παιδιά πρέπει να προετοιμάζονται για την αναδοχή. Να έχουν ενημερωθεί γιατί απομακρύνθηκαν από την οικογένειά τους, τους λόγους και γιατί η αναδοχή είναι η καλύτερη περιβαλλόμενη για αυτά. Ποιοι είναι οι ανάδοχοι, γιατί θέλουν να τα φιλοξενήσουν και πόσο μπορούν να τα βοηθήσουν να προοδεύσουν. Θα πρέπει να γνωρίζουν ότι κύριος επιμελητής τους είναι η Κοινωνική υπηρεσία στην οποία θα δίνουν αναφορά και θα παίρνουν βοήθεια, αν προβλέπεται η επικοινωνία με τους φυσικούς γονείς και η βελτίωση των σχέσεων μεταξύ τους, εάν όχι γιατί.

Η συνεργασία μας με τους επιμελητές ανηλίκων είναι επιτυχής, χωρίς αυτό να είναι κανόνας, διότι από μόνη της η κάθε αναδοχή είναι μια ξεχωριστή περίπτωση και απαιτεί διαφορετική αντιμετώπιση.

Α. Η περίπτωση μας μικρής κοπέλας που χρειάστηκε να φιλοξενηθεί εκτάκτως αλλά επειγόντως, για λίγες μέρες, μόλις πριν τα Χριστούγεννα και για όλη την διάρκεια των εορτών, ήταν μία πρόκληση για μας. Παρότι ενημερώνουμε και εκπαιδεύουμε υποψήφιας αναδόχους γονείς, η μακρά αναμονή για παροχή βοήθειας τους αποθαρρύνει.

Το ζευγάρι που είχε εκδηλώσει ενδιαφέρον για αναδοχή, ενημερώθηκε ξαφνικά ότι πρέπει να φιλοξενησει μία έφηβη με οικογενει-

ακά προβλήματα σε χρονική περίοδο που οι οικογένειες γιορτάζουν, ενώνονται και δημιουργούν ζεστό γιορτινό περιβάλλον και ενδεχομένως θεραπεύουν δικά τους προβλήματα.

Η πόρτα τους σπιτιού και της καρδιάς του ανάδοχου ζευγαριού άνοιξε διάπλατα. Προσκάλεσαν την μικρή φιλοξενούμενη στο πρόγραμμα τους και μετά από συμβουλευτική, προσαρμόστηκαν και οι δύο πλευρές. Δεν είχαν αρκετό χρόνο να προετοιμαστούν και έτσι λειτούργησε μια μορφή φιλοξενίας, σαν να είχαν σπίτι τους μια μακρινή συγγενή. Οι κανόνες ήταν σαφείς ώστε να υπάρχει ασφάλεια για την μικρή και για την οικογένεια φυσικά. Μοιράστηκαν οι ρόλοι και οι κανόνες κοινής διαβίωσης και η εποπτεία από την επιμελήτρια ανηλίκων ήταν συνεχής και θεραπευτική.

Η δική μας συμβουλευτική αφορούσε μόνο το ενήλικο ζευγάρι, για τον τρόπο που έπρεπε να διαχειριστούν τον χαρακτήρα της μικρής και τα τυχόν προβλήματα που θα προέκυπταν, προκειμένου να επιβάλουν με τον σωστό τρόπο το σχέδιο-πρόγραμμα που είχαμε συμφωνήσει με την επιμελήτρια ανηλίκων, για το συμφέρον του παιδιού. Η βραχεία φιλοξενία έφερε αποτελέσματα και στις δύο πλευρές. Από την πλευρά των αναδόχων, έχω να αναφέρω ότι ήταν μια μοναδική εμπειρία η επείγουσα φιλοξενία, η προσαρμογή του παιδιού πέτυχε, λόγω της ικανότητας της μητέρας να δημιουργήσει ένα ζεστό «συγγενικό» περιβάλλον, ο πατέρας που είχε αρχικά αμφιβολίες για την επιτυχία του εγχειρήματος, συνέβαλλε στην επιβολή των κανόνων, κάτι που παραδέχτηκε ότι δεν είχε καταφέρει με την δική του κόρη και η κόρη του ζευγαριού βρήκε την ευκαιρία να έχει μια φίλη, χωρίς να παραβλέψουμε την ζήλια που ένιωθε στην αρχή, για το νέο πρόσκαρο μέλος στην οικογένεια. Αφιέρωσε χρόνο και συναισθήματα στην μικρή, ώστε να την βοηθήσει να ξεδιαλύνει τα νεανικά της προβλήματα, ανησυχίες και επιθυμίες. Με αφορμή την δική της πρόσφατη εφηβεία, έδωσε τον καλύτερο εαυτό της, ανέλαβε ένα ρόλο αδελφικό και φιλικό. Οι δύο νέες παρά την μικρή αλλά σημαντική διαφορά στην ηλικία (12 με 21) κατόρθωσαν να απλώσουν γέφυρες επικοινωνίας και κατανόησης, με διαφορετικό όφελος για την κάθε μια.

Β. Είχαμε την εμπειρία αλλά και ικανοποίηση να μεσολαβήσουμε στην αναδοχή παραβατικού παιδιού, με απόφαση του Δικαστηρίου Ανηλίκων. Ο νέος 16 ετών και ο αδελφός του, προέρχονταν από ιδιαίτερο περιβάλλον παραμέλησης, έντονης έλλειψης αδιάφορου πατέρα, μητέρα που υπέστη κακοποίηση και την μετέδιδε στα παιδιά της κλπ. με αποτέλεσμα τα παιδιά να αποσυntonιστούν.

Η οργάνωσή μας συνέστησε την Αναδοχή μητέρα η οποία είχε εμπειρία στην διαχείριση νέων με ιδιαίτερα προβλήματα, παρότι δεν έχει δικά της παιδιά. Η συνεργασία επιμελητών, μητέρας, παιδιών και οργάνωσης ήταν στενή. Η φυσική μητέρα πίεστηκε αλλά κατάλαβε ότι πρέπει να συνεργαστεί για το καλό των παιδιών της. Η αναδοχή μητέρα οργάνωσε τη ζωή και των δύο παιδιών (16 και 13) παρότι η Δικαστική απόφαση ήταν μόνο για το μεγαλύτερο αγόρι. Μπήκε δυναμικά στη ζωή τους, έβαλε όρια και το αποτέλεσμα είναι πολύ πιο ευχάριστο από το αναμενόμενο.

Η εμπλοκή μας ήταν μόνο με την Αναδοχή μητέρα, σε συμβουλευτικό επίπεδο, αλλά είχαμε την ευκαιρία να μιλήσουμε και με την μητέρα. Αποδείχτηκε ότι η συνεργασία μας είχε θετικά αποτελέσματα, μας ανοίχτηκε, είδε με καλό μάτι την βοήθεια που της προσφέρθηκε, κατανόησε τα λάθη, ενδυναμώθηκε και πίστεψε στον θεσμό που στην ουσία ήταν Αναδοχή στήριξης, χωρίς να απομακρυνθούν οι νέοι από το οικογενειακό τους περιβάλλον.

Θεωρούμε ότι το έργο μας θα είχε σαφώς καλύτερα αποτελέσματα αν η συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς είναι συστηματική, τα αποτελέσματα θα είναι εμφανή, θα φανεί η αποτελεσματικότητα, οι δυσκολίες ή τα προβλήματα και θα είμαστε σε θέση, όλοι οι εμπλεκόμενοι να βελτιώσουμε και να διευρύνουμε την πρακτική της αναδοχής παιδιών και νέων σε ανάγκη, χωρίς την εμπλοκή των δομών κλειστής προστασίας.

Η συνεργασία με τους Επιμελητές Ανηλίκων Αθηνών μας τιμά και μας ενθαρρύνει να συνεχίσουμε την προσπάθεια, ώστε παιδιά και νέοι να προωθούνται σε αναδοχή άμεσα και όχι σε δομές κλειστής παιδικής προστασίας.

Μαίρη Θεοδωροπούλου
Κέντρο Ερευνών Ρίζες
210-3811764 6945414493

Ο θεσμός της αναδοχής

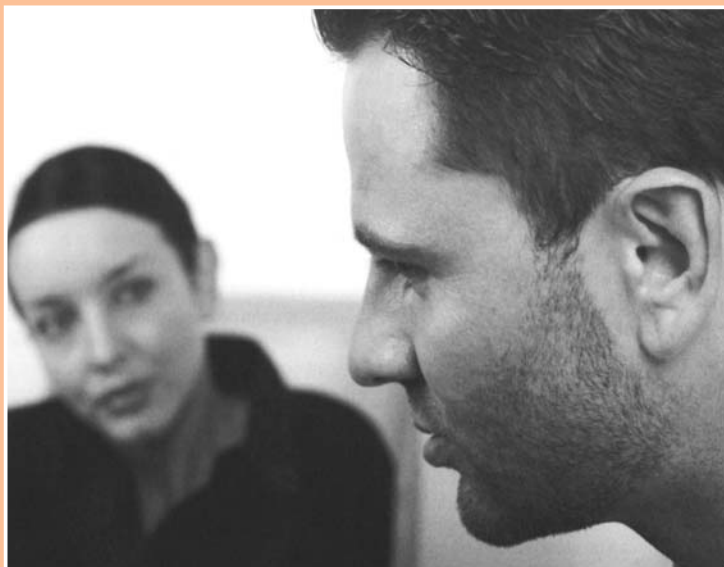

στο ποινικό
δίκαιο ανηλίκων
& στο αστικό δίκαιο

Με δικά μου λόγια: η εμπειρία μου από την αναδοχή

Ήμουν στα 16 όταν το Δικαστήριο Ανηλίκων Αθηνών αποφάσισε την ανάθεσή μου σε ανάδοχη μητέρα.

Οι γονείς μου είναι χωρισμένοι και έχω έναν αδελφό τρία χρόνια μικρότερο. Στο σπίτι μου υπήρχε πολλή βία, ο πατέρας χτυπούσε και έβριζε την μητέρα μου μέχρι που εκείνη μας πήρε κρυφά από το σπίτι και φύγαμε. Μέχρι να πάω σε επιμελητή ανηλίκων η μητέρα μου μας είχε πάει σε όλες τις υπηρεσίες από τις οποίες νόμιζε ότι μπορούσε να πάρει βοήθεια (Χαμόγελο του Παιδιού, Εκκλησίες, Νοσοκομεία, Σχολεία, Δήμους, ΧΕΝ, ΚΕΘΕΑ κα). Ο πατέρας μου ήταν πιο αποστασιοποιημένος από τις Υπηρεσίες. Δεν είχε πάντα δουλειά, αλλά όταν είχε, ερχόταν κρυφά από την μητέρα στο σχολείο και μας έβλεπε και μας έδινε λεφτά. Μας δεχόταν στο σπίτι του πάντα κρυφά από την μητέρα μας.

Μου άρεσε γενικά η ιδέα να έχω ανάδοχη μητέρα, δηλαδή μια άλλη κυρία που θα με φρόντιζε για ένα χρόνο παράλληλα με την δική μου. Την είχα συναντήσει κάποιες φορές πριν το δικαστήριο, την είχα γνωρίσει και είχαμε συζητήσει. Μου είχε φανεί συμπαθητική. Στην αρχή, και μετά την απόφαση του δικαστηρίου, την κυρία την έβλεπα μια-δυο φορές την εβδομάδα που πηγαίναμε βόλτα τα Σαββατοκύριακα και μόλις γνωριστήκαμε καλύτερα πήγα να σπύτι της συχνά ακόμη και κάθε μέρα και πολλές φορές μαζί με τον αδελφό μου. Εκεί έτρωγα, έπαιζα με τον υπολογιστή, διάβαζα. Η κυρία με βοηθούσε στα μαθήματα και πλήρωνε το φροντιστήριο μου για τα μαθήματα φιλολογικών και μαθηματικών για την Β λυκείου που πήγα. Οι έξοδοι μας ήταν στο θέατρο, στο σινεμά, σε εστιατόρια, σε κοινωνικές εκδηλώσεις, σε εκδρομές και καλοκαιρινές διακοπές.

Παράλληλα παρακολουθούσα πρόγραμμα με ψυχολόγο. Δεν ήταν εύκολο να έχω δύο 'μάνες'. Η μητέρα μου έπαιρνε τηλέφωνο στην ανάδοχη

και ήθελε να ελέγχει τα πάντα και να την επηρεάζει αρνητικά καθώς έβαζε λόγια ενάντια σε μένα και τον αδελφό μου. Αυτή ήταν και η δυσκολία που αντιμετώπισα στην αναδοχή. Ο, τι καλό έκανε η ανάδοχη, η μητέρα μου το χαλούσε. Άλλοτε πάλι συμφωνούσαν σε κάποια πράγματα. Η ανάδοχη, μια ξένη γυναίκα προς εμένα και τον αδελφό μου, μας έδειξε περισσότερη εμπιστοσύνη από την μάνα μας. Μας έδινε τα κλειδιά του σπιτιού της για να μπαίνουμε και να βγαίνουμε ελεύθερα ενώ η μάνα μας δεν μας επέτρεπε ποτέ να έχουμε το κλειδί του σπιτιού μας. Αναγκαζόμασταν να μπαίνουμε σαν κλέφτες από τα παράθυρα στο ίδιο μας το σπίτι.

Η ανάδοχη μας ζητούσε να έχουμε ωράριο στο σπίτι της και μας έβαζε κανόνες που να μπορούμε να τους ακολουθήσουμε ενώ στο σπίτι μας δεν υπήρχαν κανόνες ή η μάνα μας μάς ζητούσε δύσκολα πράγματα. Επίσης η ανάδοχη μας σεβόταν και την σεβόμασταν γιατί μας αποδεχόταν με αποτέλεσμα η συμπεριφορά μας να ήταν τελείως διαφορετική προς αυτήν απ' ό,τι προς τους γονείς μας.

Συνολικά αισθάνομαι ότι η ανάδοχη μητέρα με βοήθησε πολύ στην ζωή μου. Αν δεν υπήρχε αυτή δεν ξέρω πώς θα είχα γίνει. Είχα έναν άνθρωπο να συζητώ μαζί του και να μου δίνει συμβουλές, κάποιον να μπορεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του γονιού. Μου φάνηκε ότι ο τρόπος της μου έδινε ελευθερία αλλά με νοιαζόταν κίολας.

Σήμερα είμαι 20 ετών. Έχω ακόμη επικοινωνία με την ανάδοχη. Φέτος είμαι φοιτητής λογιστικής σε πρόγραμμα του ΟΑΕΔ και κάνω την πρακτική μου σε δημόσιο νοσοκομείο. Η ζωή μου προχωράει.

Ανήλικος στον οποίο η αναδοχή
επιβλήθηκε ως αναμορφωτικό μέτρο
από το Δικαστήριο Ανηλίκων Αθηνών

Ο θεσμός της αναδοχής

στο ποινικό
δίκαιο ανηλίκων
& στο αστικό δίκαιο

Φωτό της Τ. Μπράτη - Κόκκαλη

ΑΝΑΔΟΧΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΘΕΣΜΟΣ - ΠΕΔΙΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΠΙΜΕΛΗΤΕΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Στη χώρα μας οι προσπάθειες ενός ολοκληρωμένου σχεδιασμού για τη διεύρυνση του θεσμού της αναδοχής τόσο στα πλαίσια του αστικού όσο και του ποινικού δικαίου και της εφαρμογής του σε όλη την Ελλάδα δεν έχουν ακόμα αποφέρει ικανοποιητικά αποτελέσματα. Αυτό που παρατηρείται είναι ότι ακόμη δεν έχει συσταθεί το προβλεπόμενο Μητρώο Αναδόχων, δεν έχει υλοποιηθεί συγκεντρωτική αποτύπωση του θεσμού μέσα από ερευνητικά και στατιστικά δεδομένα, ενώ η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του θεσμού είναι επίσης ανύπαρκτη. Οι καμπάνιες ευαισθητοποίησης και προσέλευσης αναδόχων οικογενειών είναι περιορισμένης εμβέλειας και ευκαιριακές και γι'

αυτό το λόγο η εφαρμογή του θεσμού καθίσταται πρακτικά δυσχερής για τους επαγγελματίες. Από την άλλη μεριά, ένα περιβάλλον προστασίας των δικαιωμάτων των παιδιών συνεχώς αναπτύσσεται μέσα από οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και νόμους των κρατών-μελών προωθώντας την αλληλαγία νοστοροπίας των τοπικών κοινωνιών και την υιοθέτηση εξωιδρυματικών πρακτικών. Ο Νόμος 3189/2003 για την ποινική μεταχείριση των ανηλίκων παραβατών, εμπλουτίζοντας τα αναμορφωτικά μέτρα που προβλέπονταν στο άρθρο 122 του Ποινικού Κώδικα, εισήγαγε το μέτρο της «ανάθεσης της υπεύθυνης επιμέλειας του ανηλίκου σε ανάδοχη οικογένεια». Αφενός δίνεται πλέον στον έφηβο μέσω του συγκεκριμένου αναμορφωτικού μέτρου η ευκαιρία να συνειδητοποιήσει και να επεξεργασθεί την παραβατική συμπεριφορά του μέσα από διαφορετικά δεδομένα σχέσεων, κοινωνικών κανόνων και συνθηκών ζωής, αφετέρου εξυπηρετούνται σκοποί πρόληψης υποτροπής της παραβατικότητας. Το μέτρο θα λέγαμε πως είναι πολύ χρήσιμο κυρίως για παιδιά προερχόμενα από οικογένειες με πολλαπλά προβλήματα που δέχονται ελλειμματική ή «ακατάλληλη» γονική φροντίδα.

Με αφορμή τις συζητήσεις που γίνονται τον τελευταίο καιρό στον χώρο της παιδικής προστασίας και τις επικείμενες αλλαγές στον τομέα της αναδοχής παρακάτω θα αναφέρω τρεις περιπτώσεις που προέρχονται από την εμπειρία μου στο χώρο της ανάδοξης φροντίδας. Ανάλογοι προβληματισμοί με αυτούς που εκφράζω ενδέχεται να αντιμετωπίσουν οι επιμελητές ανηλίκων ερχόμενοι αντιμέτωποι με περιπτώσεις εφήβων που εξυπηρετούν εντός του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης.

Περίπτωση Α: Εισαγγελέας ανηλίκων παραγγέλλει σε Οργάνωση που θεσμικά εφαρμόζει την αναδοχή, την ανεύρεση ανάδοξης οικογένειας για 15χρονο έφηβο με έντονη επιθετική συμπεριφορά στο περιβάλλον της οικογένειας. Και οι δύο γονείς, χωρισμένοι μεταξύ τους, περιγράφονται «ακατάλληλοι να αντιληφθούν και να ικανοποιήσουν τις βασικές ανάγκες του παιδιού τους, κυρίως αυτή της ομαλής ψυχικής κατάστασης». Η Οργάνωση δεν αναλαμβάνει το περιστατικό, επειδή η ηλικία του παιδιού δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητά της. Το συγκεκριμένο παιδί παρέμεινε κοντά στον έναν από τους δύο γονείς και μερικά χρόνια αργότερα επιχείρησε (ευτυχώς αναποτελεσματικά) να του αφαιρέσει τη ζωή.

ΕΡΩΤΗΜΑ: Εξαντλήθηκαν όντως τα περιθώρια του υπάρχοντος θεσμικού πλαισίου για την εξυπηρέτηση του συγκεκριμένου εφήβου;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Οι τρεις κρατικοί φορείς (ΜΗΤΕΡΑ, Αναρρωτήριο Πεντέλης, Άγιος Ανδρέας) όντως αναλαμβάνουν βρέφη και νήπια. Οι Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας (ΝΠΔΔ, άρθρο 14 του Ν. 3329/2005) έχουν τη δικαιοδοσία εφαρμογής της αναδοχής, για τους ανήλικους, που έχουν στη προστασία τους. (Νόμος 3402/17-10-2005. ΦΕΚ 258, τεύχος Α, άρθρο 29). Δυστυχώς κάποια μονάδα κοινωνικής φροντίδας θα μπορούσε να αναλάβει τη φροντίδα του προσωρινά και να αναζητήσει ανάδοχη οικογένεια. Όμως Μητρώο Αναδόχων δεν υπάρχει, οι κοινωνικοί λειτουργοί των μονάδων κοινωνικής φροντίδας δεν έχουν εκπαιδευτεί στην αναδοχή, οι κοινωνικές Υπηρεσίες της Περιφέρειας δεν έχουν αναλάβει τις σχετικές αρμοδιότητες και τα απαιτούμενα κονδύλια δεν έχουν προβλεφθεί.

Περίπτωση Β: Κορίτσι, εγκαταλελειμμένο από τη φυσική οικογένεια, παρέμεινε σε ίδρυμα για τα τέσσερα πρώτα χρόνια της ζωής του και τοποθετήθηκε σε ανάδοχη οικογένεια (και όχι σε υιοθεσία) εξαιτίας της ελαφριάς καθυστέρησης στη νοτική του εξέλιξη. Παρακολούθησε ειδικό σχολείο και μετά τα 17 της άρχισε φυγές από το σπίτι, όπου ζούσε πλέον μόνο με την ανάδοχη

Ο θεσμός της αναδοχής

στο ποινικό δίκαιο ανηλίκων & στο αστικό δίκαιο

μητέρα μετά το θάνατο του ανάδοχου πατέρα. Η σχέση με τη μητέρα περιγράφεται πολύ καλή και οι φυγές αποδίδονται σε άλλα αίτια. Κατά τις απουσίες της περιφέρονταν και συναναστρέφονταν άτομα με εμπλοκή σε χρήση ουσιών, χωρίς η ίδια να κάνει χρήση. Συνελήφθη για κατοχή μικρής ποσότητας κάνναβης.

ΕΡΩΤΗΜΑ: Μπορεί ένα παιδί σε αναδοχή να έχει αυξημένες πιθανότητες να αναπτύξει παραβατική συμπεριφορά;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ένα παιδί σε αναδοχή μπορεί να έχει περισσότερα ζητήματα για να διευθετήσει με τον εαυτό του, απ' ό,τι ένα παιδί που παραμένει σε σταθερό περιβάλλον. Οι πιθανές τραυματικές εμπειρίες κοντά στη φυσική οικογένεια, και οι περιορισμένες (ίσως και κακές) σχέσεις με τους φυσικούς γονείς, η διακίνησή του σε ίδρυμα και σε μία ή περισσότερες ανάδοχες, οι αλλαγές σε σχέσεις και συνθήκες ζωής, η έλλειψη ενδεχομένως σταθερού προσώπου αναφοράς μπορεί να δημιουργούν σοβαρά ερωτήματα για τον έφηβο στην αναδοχή. Ερωτήματα που σχετίζονται με τη δόμηση της ταυτότητάς του και με το αίσθημα του «ανήκειν». Επιπλέον, ανάδοχοι γονείς με ελλιπή εκπαίδευση επί της αναδοχής ή ελλιπή υποστήριξη από την Οργάνωση, προχωρημένης ηλικίας, με επιτρεπτική στάση και χαλαρή εφαρμογή των απαιτούμενων ορίων (εξαιτίας της συναισθηματικής τους στάσης προς το παιδί, της ανησυχίας τους μήπως θεωρηθούν ανεπαρκείς και αυστηροί από την Οργάνωση κ.λ.π.) μπορεί άθελά τους να μην εμπόδισουν έγκαιρα την ανάπτυξη τέτοιας συμπεριφοράς.

Περίπτωση Γ: Ο 16χρονος Ανδρέας ζει με τη γιαγιά του, στην οποία έχει ανατεθεί δικαστικά η επιμέλειά του προ δεκαετίας, επειδή ο πατέρας μπήκε στη φυλακή με μακρόχρονη ποινή και η μητέρα, εξαρτημένη από ουσίες, είχε για μεγάλο διάστημα εξαφανιστεί. Η εκ μητέρας γιαγιά, χήρα, καθαρίστρια στο επάγγελμα, επιδοτήθηκε ως συγγενική ανάδοχη και υποστηρίζεται για χρόνια από τον φορέα αναδοχής. Η κοινωνική λειτουργός που παρακολουθούσε την οικογένεια συνταξιοδοτήθηκε προ διετίας και δεν έχει αντικατασταθεί.

Το παιδί παρακολουθεί το σχολείο με κακή επίδοση, δεν έχει φίλους, δεν έχει δει ποτέ τον πατέρα, ούτε είχε ποτέ επαφή μαζί του. Με τη μητέρα, που επανήλθε μετά από δύο αποτυχημένες προσπάθειες απεξάρτησης και ζει μόνη, έχει περιστασιακές συναντήσεις, που συνοδεύονται από εκρήξεις έντονου θυμού προς τη γιαγιά του. Σε αυτή τη φάση ο Ανδρέας αρχίζει χρήση κάνναβης και συστηματικές κλοπές ποδηλάτων, τις οποίες επιδιώκει να κάνει όταν οι ιδιοκτήτες τους τον αντιλαμβάνονται, «επειδή έτσι ανεβαίνει η αδρεναλίνη του», όπως περιγράφει.

Συλλογίζεται για κλοπή.

ΕΡΩΤΗΜΑ: Και ο επιμελητής ανηλίκων τι μπορεί να κάνει;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Στη περίπτωση που οριστεί νέος κοινωνικός λειτουργός από την Οργάνωση, ο σχεδιασμός δράσης, οι αρμοδιότητες εκατέρωθεν και οι προτεραιότητες είναι κοινό μέλημα, προκειμένου να εξασφαλισθεί η αποτελεσματικότητα της παρέμβασης και να μην δίνονται αντιφατικά μηνύματα στα άτομα που υποδέχονται τις υπηρεσίες. Κάνοντας τη διαγνωστική υπόθεση ότι ο Ανδρέας προσπαθεί να γνωρίσει τους γονείς του μέσω των προβλημάτων τους, πιθανώς θα χρειαστεί και η υποστήριξη και τρίτου φορέα, σχετικού με την απεξάρτηση από ουσίες. Ο επιμελητής ανηλίκων όμως παραμένει σε κάθε περίπτωση ο αρμόδιος επαγγελματίας για να εισαγάγει το παιδί στα θέματα της Δικαιοσύνης με φιλικό τρόπο (Κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης για μια φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη- 17/11/2010), δεδομένου ότι υπάρχουν χρόνια αναπάντητα ερωτηματικά σχετικά με την εμπλοκή και των δύο γονέων του με τη δικαιοσύνη, πέραν του δικού του ζητήματος. Μπορεί να πληροφορήσει για τον πατέρα, να συνοδεύσει σε πιθανή επίσκεψη στη φυλακή, να πληροφορήσει για το είδος αδικημάτων της μητέρας απαηλλάσσοντας από πρόσθετο άγχος. Μπορεί να συεισφέρει στην αποσαφήνιση του καθεστώτος της επιμέλειας που αποτελεί πεδίο έντονης και χρόνιας αντιδικίας ανάμεσα στη γιαγιά και στη μητέρα, με διεκδικούμενο μέλος τον Ανδρέα, ο οποίος και υποδέχεται τις αρνητικές συνέπειες αυτής της αντιδικίας.

Έχει επίσης την ευκαιρία να προσεγγίσει τον έφηβο σε ατομικό επίπεδο και να του εμπνεύσει νέους στόχους και κατευθύνσεις, καθώς ο κοινωνικός λειτουργός επικεντρώνει στα ζητήματα της γιαγιάς, στην ενδυνάμωσή της στο ρόλο της και στον επαναπροσδιορισμό των σχέσεών της με τον Ανδρέα.

Μέσα από τα παραπάνω παραδείγματα επιχειρήσα μια προσπάθεια να αναδειχθεί η χρησιμότητα, αλλά και η πολυπλοκότητα ενός ευεργετικού θεσμού - εργαλείου στη δουλειά του επιμελητή ανηλίκων. Χρειάζεται ωστόσο να ενισχυθεί ο δόκιμος διάλογος φορέων και οργανώσεων με κατεύθυνση την ολοκλήρωση και διεύρυνση της εφαρμογής του θεσμού μέσα από επίλυση βασικών ζητημάτων, όπως αυτά της χρηματοδότησης, των αρμοδιοτήτων από την μεριά του Υπουργείου Δικαιοσύνης, τη σύνδεση με το Μητρώο Αναδόχων και τις συναρμόδιες υπηρεσίες, της εκπαίδευσης εξειδικευμένων για θεραπευτική αναδοχή ενδιαφερόμενων. Το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο εφαρμογής αναμένεται και πρέπει να συμπληρωθεί με σχετική νομοθετική ρύθμιση, στα πλαίσια όμως ενός ολιστικού και αποτελεσματικού σχεδίου (οργάνωση σε δίκτυο πανελλαδικά, υποστήριξη υπηρεσιών με πόρους και τεχνογνωσία, συνεχή εκπαίδευση στελεχών, διάθεση επαρκών κονδυλίων, σύστημα διαρκούς αξιολόγησης κ.α.).

Κωνσταντέλια Σοφία
Κοινωνική Λειτουργός,
πρώην προϊσταμένη της Κοινωνικής Υπηρεσίας
του Κέντρου Προστασίας Παιδιού Αττικής «Η Μητέρα»

Ο θεσμός της αναδοχής

στο ποινικό
δίκαιο ανηλίκων
& στο αστικό δίκαιο

ΑΝΑΔΟΧΗ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟ/ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Αναδοχή! Μία λέξη τόσο γνώριμη σε όλους, αλλά παράλληλα μια πραγματικότητα τόσο μακριά από την καθημερινότητά μας. Κατά τη διάρκεια της εξάμηνης πρακτικής μου στην Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων ήρθα σε επαφή με ένα από τα αναμορφωτικά μέτρα που τίθενται σε ισχύ από το Δικαστήριο Ανηλίκων δηλαδή με την ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας του ανήλικου σε ανάδοχη οικογένεια. Η εφαρμογή αυτού του μέτρου δεν προτείνεται συχνά, αλλά στάθηκε αφορμή να εξερευνήσω το ευρύτερο νομικό πλαίσιο της αναδοχής και να εστιάσω στην ανάλυση του θεσμού όπως αυτός προβλέπεται στο οικογενειακό δίκαιο.

Ανάδοχη φροντίδα, σύμφωνα με το αστικό δίκαιο, χαρακτηρίζεται η φιλοξενία ανήλικων παιδιών σε αυτοπροσφερόμενες οικογένειες ή άτομα, σε συνθήκες όπου η φυσική οικογένεια των παιδιών αυτών κρίνεται (δικαστικά) ακατάλληλη ή αδύναμη να τα φροντίσει, λόγω έκτακτης ή μόνιμης ανάγκης. Είναι απαραίτητο να διευκρινίσουμε ότι η ανάδοχη οικογένεια δεν υποκαθιστά, αλλά αναπληρώνει την αδυναμία ή την ακαταλληλότητα της φυσικής οικογένειας να καλύψει τις ανάγκες του παιδιού εντός του οικογενειακού του περιβάλλοντος. Ο κοινωνικός λειτουργός είναι μέλος της διεπιστημονικής ομάδας που αποτελείται από ψυχολόγο, παιδίατρο και επισκέπτη υγείας, και ο συνδυασμός κρίσης ανάμεσα στη φυσική οικογένεια, το παιδί και την ανάδοχη οικογένεια για όσο χρόνο διαρκεί η αναδοχή και με βάση το συμβόλαιο που έχουν υπογράψει όλες οι πλευρές.

Είναι σαφές ότι θα ήταν μονοδιάστατος ο τρόπος που λειτουργεί η αναδοχή εάν δεν χαρακτηριζόταν από ευελιξία, προκειμένου να καλυφθούν οι ιδιαίτερες ανάγκες κάθε παιδιού. Γι' αυτό τον λόγο τα είδη της αναδοχής φροντίδας, σύμφωνα πάντα με το αστικό δίκαιο) διακρίνονται σε:

Α) Συγγενική αναδοχή: εξυπηρετεί οικογένειες που βρίσκονται σε κρίση. Ο κοινωνικός λειτουργός έρχεται σε επαφή με τους συγγενείς που προσφέρονται να αναλάβουν τη φροντίδα του παιδιού και εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις, τότε αναλαμβάνουν εκείνοι την φροντίδα ως ανάδοχη οικογένεια. Τέτοια πρόσωπα μπορεί να είναι ο παππούς, η γιαγιά, οι νονοί ή/και οι θείοι.

Β) Μεσοπρόθεσμη αναδοχή: είναι δυνατό να διαρκέσει από λίγες μέρες ή μήνες έως και δύο χρόνια. Είναι από τους συνηθέστερους τρόπους αναδοχής, διότι το χρονικό διάστημα είναι αρκετό ώστε να αντιμετωπιστεί η κρίση στην οικογένεια και να επιστρέψει το παιδί στη φυσική του οικογένεια. Εντούτοις, αυτό το είδος αναδοχής ενδέχεται να εξελιχθεί σε μακροπρόθεσμη τοποθέτηση.

Γ) Μακροπρόθεσμη αναδοχή: αναφέρεται σε συνθήκες όπου το παιδί δεν πρόκειται να επιστρέψει στην φυσική του οικογένεια. Επομένως, η ανάδοχη οικογένεια αναλαμβάνει τη φροντίδα του παιδιού μέχρι την ενηλικίωσή του.

Δ) Έκτακτη αναδοχή: προτιμάται σε περιπτώσεις κατά τις οποίες είτε οι γονείς τελούν υπό κράτηση για σύντομο χρονικό διάστημα ή νοσηλεύονται, είτε χρειάζεται να απομακρυνθεί άμεσα το παιδί από την οικογένεια εξαιτίας συγκεκριμένων συνθηκών.

Ε) Αναδοχή φιλοξενίας: επιλέγεται όταν κάποιος προσφέρεται να φιλοξενήσει στο σπίτι του κάποιο παιδί για το σαββατοκύριακο, τις γιορτές ή τους καλοκαιρινούς μήνες.

Η διαδικασία αναδοχής αν και ακολουθεί ένα γενικό πλάνο, διαφέρει σε λεπτομέρειες ανάλογα με το φορέα, γι' αυτό είναι απαραίτητο να απευθυνόμαστε στον αντίστοιχο φορέα προκειμένου να λάβουμε τις σωστές πληροφορίες. Στην Αθήνα οι φορείς που αναλαμβάνουν περιπτώσεις αναδοχής είναι οι εξής :

- Το Κέντρο Προστασίας του Παιδιού Αττικής «Η ΜΗΤΕΡΑ», που είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου και σήμερα προστατεύει 72 άτομα, εκ των οποίων 41 ανήλικα και 31 ενήλικα που έχουν τοποθετηθεί σε ανάδοχες οικογένειες.
- Η Παιδόπολη «Άγιος Ανδρέας» που είναι Παράρτημα του Κέντρου Προστασίας του Παιδιού Αττικής «Η ΜΗΤΕΡΑ». Αυτό το διάστημα φιλοξενεί 32 παιδιά (ανώτατο όριο) ηλικίας 3-12 ετών που αποδεδειγμένα θεωρούνται απροστάτευτα και στερούνται οικογενειακής φροντίδας. Συγκεκριμένα πρόκειται για παιδιά που παραπέμπονται κατόπιν Εισαγγελικής εντολής.

- Το Αναρρωτήριο Πεντέλης που αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου και είναι Μονάδα Κοινωνικής Φροντίδας της 1ης Υγειονομικής Περιφέρειας Αττικής. Ο φορέας φιλοξενεί βρέφη και νήπια έως 6 ετών.

- Το Κέντρο Ερευνών «Ρίζες» που είναι μια Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρεία. Συστήθηκε από ενήλικα υιοθετημένα άτομα και σκοποί του είναι αφενός η παροχή στήριξης σε ενήλικα υιοθετημένα άτομα που αναζητούν τις ρίζες τους, αλλά και η προαγωγή του θεσμού της αναδοχής.

Σύμφωνα με Υπουργική Απόφαση ΦΕΚ 1163/28-8-06, Άρθρο 1, στις ανάδοχες οικογένειες δίνεται επίδομα της τάξης των:

- 260 ευρώ για αναδοχή υγιούς παιδιού
- 300 ευρώ για αναδοχή παιδιών με προβλήματα υγείας, παρεκκλίνουσα συμπεριφορά ή μαθησιακές δυσκολίες

Ο θεσμός της αναδοχής

στο ποινικό
δίκαιο ανηλίκων
& στο αστικό δίκαιο

- 340 ευρώ για παιδιά με κινητικά προβλήματα
- 450 ευρώ για παιδιά με βαριές αναπηρίες
- 850 ευρώ για παιδιά με λοιμώξεις, AIDS, ηπατίτιδα.

Επιπρόσθετα, το Κέντρο Προστασίας του Παιδιού «Η ΜΗΤΕΡΑ» εκτός από το επίδομα, καλύπτει πλήρως την ιατροφαρμακευτική και νοσηλευτική περίθαλψη ή ειδικές θεραapiείες, έξοδα ένδυσης και υπόδησης, καθώς και την εκπαιδευτική πορεία του παιδιού.

Ανακαλύπτοντας τον κόσμο της αναδοχής με μεγάλη μου χαρά διαπίστωσα την ύπαρξη πλαισίων διασφάλισης ποιότητας εναλλακτικής φροντίδας στην Ευρώπη. Ενδεικτικά αναφέρω το καθολικό πλαίσιο προστασίας και καθοδήγησης με την ονομασία Quality4Children (Q4C), το οποίο αποτελεί μια συλλογή 18 ποιοτικών οδηγιών που πρέπει να τηρούνται κατά τη διάρκεια της παροχής όλων των πτυχών εναλλακτικής φροντίδας.

Ο θεσμός της αναδοχής θα μπορούσε να αναλύεται για ώρες και σε πολλές σελίδες, όμως αυτό που τον κάνει τόσο σημαντικό είναι ότι αφορά μια παιδική ψυχή, μια προσωπικότητα, μια μοναδική οντότητα. Η αναδοχή είναι ανιδιοτελής προσφορά, αγάπη, αποδοχή, φροντίδα, επικοινωνία! Ας μην ξεχνάμε ότι το μεγαλύτερο πλεονέκτημά της απέναντι στην ιδρυματική φροντίδα είναι η προστασία του παιδιού από την εμπειρία του ιδρυματισμού και του στιγματισμού. Και αυτό είναι αρκετό για να αποτελέσει αφετηρία συζητήσεων για την ενεργή προώθηση του θεσμού στην Ελλάδα.

**Σπύρου Ηλέκτρα,
Φοιτήτρια Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας
ΤΕΙ Πάτρας**

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΟΧΗ...

Μετά από μακρόχρονη παρουσία και εμπειρία στο χώρο της κοινωνικής προστασίας παιδιού από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, την εισαγγελική και δικαστική αντιμετώπιση των απροστάτευτων ανηλίκων, αλλά κυρίως, μέσα από τα πρόσωπα δεκάδων παιδιών που συνάντησα και εκατοντάδων ή χιλιάδων που γνωρίζω χωρίς να τα έχω δει, παιδιά που η ζωή, στην κακή της εκδοχή, οδήγησε να ζουν χωρίς της φυσική τους οικογένεια, επειδή βίωσαν την εγκατάλειψη, την παραμέληση, τη βία μέσα και έξω από την οικογένεια, τον κατατρεγμό από κοινωνική προκατάληψη και στην συνέχεια – ως μόνη λύση– την ομαδική ανατροφή σε ιδρυματικού τύπου κοινωνικές δομές, είμαι απολύτως πεπεισμένη πως κοινωνική προστασία παιδιού, με ελάχιστες εξαιρέσεις ειδικών συνθηκών, νοείται μόνο στο πλαίσιο μιας εκπαιδευμένης, προετοιμασμένης και πάντα εποπτευόμενης για την ασφάλεια του παιδιού, ανάδοξης οικογένειας.

Η ανάδοξη οικογένεια δεν είναι υποκατάστατο της βιολογικής, αλλά της συγγενικής, αλληλέγγυας οικογένειας στο παιδί που δεν μπορεί να ανατραφεί στο ήρεμο και ασφαλές περιβάλλον της φυσικής του οικογένειας, είτε γιατί αυτή δεν υπάρχει, είτε γιατί δεν είναι η κατάλληλη και πρέπει να αντικατασταθεί από την οικογένεια άλλων ανθρώπων που θέλουν να του προσφέρουν το περιβάλλον που του αξίζει.

Η ιδρυματική προστασία κάθε μορφής, θεσμός αναχρονιστικός που δέχεται ισχυρή κριτική αλλά κυρίαρχος στη χώρα μας ως η μόνη προνοιακή πρόταση για το απροστάτευτο παιδί, δεν συνιστά παρά παροχή υπηρεσιών φροντίδας (καλών, μέτριων, κακών) εργαζομένων και εθελοντών που διαδέχονται τον εργασιακό ή τον εθελοντικό χρόνο τους, για πράγματα που κάθε παιδί δικαιούται να έχει ως απόρροια συναισθημάτων, σε προσωπικό και αποκλειστικό επίπεδο. Η ιδρυματική προστασία παρεχόμενη χωρίς θεσμοθετημένες ποιοτικές προδιαγραφές, χωρίς εκουχρονισμένο πλαίσιο, χωρίς αξιολόγηση, χωρίς ουσιαστική εποπτεία και χωρίς κανένα απολογιστικό αποτέλεσμα στη δράση της, στη βάση φιλανθρωπικών ή παλαιού τύπου αμφισβητούμενων προτύπων και δημοσίων σχέσεων, με επαναπαυμένη την Πολιτεία που «διδώνει» από πάνω της ένα δύσκολο θέμα, δημιουργεί παιδιά «ιδρυματοποιημένα», που ντρέπονται για την πραγματικότητά τους ως παιδιά ιδρυμάτων κάθε τύπου, περιθωριοποιημένα, στιγματισμένα και ελλειμματικά στη συναισθηματική πλαισίωση, στο δικαίωμα στην παιδικότητα και την ατομικότητα, στις ίσες ευκαιρίες για το μέλλον, στην αποκλειστική και εξατομικευμένη αγάπη και φροντίδα, παιδιά που ως ενήλικες αναπαράγουν κατά κανόνα, τη θλιβερή πραγματικότητα της δικής τους παιδικής ηλικίας.

Ο θεσμός της αναδοχής

στο ποινικό
δίκαιο ανηλίκων
& στο αστικό δίκαιο

Φωτο: Γ. Καζάζης

Η Πολιτεία, μετά από δεκατρία χρόνια απόλυτης αδράνειας, εξάντλησε την υποχρέωσή της σε ελλιπές νομοθετικό πλαίσιο (Π.Δ. 86/2009) ενώ οι αρμόδιοι φορείς για την αναδοχή δημόσιοι και ιδιωτικοί, αδιαφορούν ή αδυνατούν να ανταποκριθούν στο δεσμό της αναδοχής, όταν χιλιάδες παιδιά, όταν είναι τυχερά και «βρουν θέση», στοιβάζονται ξεχασμένα, χωρίς φωνή, σε κάθε λογής δομές προστασίας του παιδιού. Ενώ οι αποκρουστικές για την αξιοπρέπεια των παιδιών φιλανθρωπικές εκδηλώσεις οικονομικής στήριξης των ιδρυμάτων «δίνουν και παίρνουν», με ή χωρίς τα πρόσωπα των παιδιών, χωρίς οικονομική και διαχειριστική διαφάνεια, όταν με πολύ μικρότερο κόστος εκατοντάδες παιδιά θα ανατρεφόταν στο ασύγκριτα καταλληλότερο πλαίσιο της ανάδοξης οικογένειας.

Στην Ελλάδα σήμερα η αναδοχή δεν «περπατάει». Ούτε σαν μέτρο κοινωνικής πρόνοιας για το απροστάτευτο παιδί ούτε ως αναμορφωτικό μέτρο όπως ο Ποινικός Κώδικας προβλέπει. Χωρίς δικαιολογία και με μεγάλο οικονομικό κόστος. Η αναδοχή δεν δημιουργεί το «εμπόριο οίκτου» για το παιδί που τόσο πολύ πουλάει στα Μ.Μ.Ε. Στη Θεσσαλονίκη, ανάδοχοι γονείς, άνθρωποι που με κάθε ιδιότητα γνωρίσαμε την απαξία της ιδρυματικής φροντίδας, διεκδικούμε το δικαίωμα του παιδιού να ανατρέφεται σε μια κατάλληλη οικογένεια, μακριά από την προσβλητική φιλανθρωπία. Η πρωτοβουλία με την επωνυμία «ΑΝΑΘΕΣΙΣ/ΑΝΑ-THESSIS» : Κοινωνική δράση για την αναδοχή και την προστασία της αξιοπρέπειας του παιδιού», ανοιχτή στον καθένα που νοιάζεται, θα δυναμώσει τη φωνή μας, θα μας δώσει μέγεθος διεκδίκησης. Γιατί το παιδί δεν ανατρέφεται σε ιδρύματα από επαγγελματίες, ανατρέφεται στο σπίτι του με ανθρώπους που το αγαπούν και το νοιάζονται.

Για την «ΑΝΑΘΕΣΙΣ»

Ελένη Γεώργαρου

Νομικός

egeorgarou@gmail.com

1 χρόνο

σχεδία

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΔΡΟΜΟΥ

Εδώ και έναν χρόνο εκδίδεται το μηνιαίο περιοδικό «Σχεδία». Το «Σχεδία» είναι περιοδικό δρόμου και εκδίδεται με την υποστήριξη του Ιδρύματος Σταύρου Νιάρχου. Επίσης είναι μέλος του Διεθνούς Δικτύου Εφημερίδων Δρόμου. Πωλείται στον δρόμο και συγκεκριμένα σε δεκάδες προκαθορισμένα σημεία της πόλης. Σκοπός της πώλησης είναι να εξασφαλίζεται ένα αξιοπρεπές εισόδημα για τους πωλητές του δρόμου.

Όλοι οι πωλητές είναι άστεγοι, άνεργοι ή άνθρωποι με εισόδημα κάτω από τα όρια της φτώχειας. Οι πωλητές ξεχωρίζουν από το βαθύ κόκκινο γιλέκο που φορούν.

Είναι συμπολίτες μας, οι οποίοι έχουν ανάγκη εκτός από την οικονομική στήριξη και την ψυχολογική υποστήριξη. Παίρνοντας το περιοδικό, επικοινωνείς μαζί τους και έτσι δημιουργείται μια σχέση ανθρώπινη, μέσα από την οποία νιώθουν παρόντες στην κοινωνία και όχι στο περιθώριο.

Αγγελική Παππά
Επιμελήτρια
ανηλίκων Αθήνας
angelrapp@yahoo.gr

Ο θεσμός της αναδοχής

στο ποινικό
δίκαιο ανηλίκων
& στο αστικό δίκαιο

Η ΑΝΑΔΟΧΗ ΩΣ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ

Το αναμορφωτικό μέτρο της αναδοχής ανηλίκου σε οικογένεια του ά.122γ' του Ποινικού μας Κώδικα συναντάται και σε άλλες ευρωπαϊκές έννομες τάξεις. Βέβαια, αξίζει να σημειωθεί ότι έρεισμα του μέτρου για τα ευρωπαϊκά μοντέλα αποτελεί το πρόγραμμα Multidimensional Treatment Foster Care (MTFC), που ξεκίνησε από το Oregon της Αμερικής 40 χρόνια πριν. Το πρόγραμμα αυτό ως εναλλακτικό του εγκλεισμού αφορά ανηλίκους που επιδεικνύουν χρόνια αντικοινωνική συμπεριφορά, έχουν ψυχολογικές ανησυχίες ή εμφανίζουν παραβατικότητα. Έπειτα υπάρχουν τρεις εκδοχές του μοντέλου ανάλογες με την ηλικία στην οποία βρίσκεται ο ανήλικος. Η παρέμβαση έγκειται στο ότι υπάρχει αφενός η βιολογική οικογένεια, η οποία

υπόκειται σε θεραπευτική υποστήριξη, αφετέρου η ανάδοχη οικογένεια η οποία έχει εκπαιδευτεί κατάλληλα για να ανταπεξέλθει στο ρόλο που της έχει ανατεθεί και, τέλος, η ομάδα των ειδικών που εκπαιδεύει και ενδυναμώνει την ανάδοχη οικογένεια με όλα τα απαραίτητα ψυχολογικά εφόδια που χρειάζεται. Μάλιστα σε ορισμένες περιπτώσεις και το σχολείο του ανηλίκου ενδεχομένως να είναι μέλος της παραπάνω αυτής ομάδας ανθρώπων που περιβάλλουν τον ανήλικο, βοηθώντας και κείνο από τη δική του θέση την όλη διαδικασία.

Όσον αφορά στην ποινική αναδοχή ή αλλιώς intensive fostering στην Ιταλία, ο αριθμός των ανηλίκων που έχουν προσωρινά ανατεθεί σε στέγες ή σε ανάδοχες οικογένειες είναι αρκετά μεγάλος. Κυρίως αναφερόμαστε σε εφήβους στους οποίους έχει επιβληθεί αυτό ως ποινικό μέτρο, ως εναλλακτική λύση στην κράτηση. Η κατάσταση 'είμαι εκτός οικογένειας/ out of family' επηρεάζει σχεδόν 3 ανά 1000 άτομα κάτω των 18 ετών. Είναι αλήθεια ότι η πρακτική εφαρμογή του μέτρου οφείλεται στο γεγονός ότι η αναδοχή υφίσταται πια ως φαινόμενο που ολοένα και λαμβάνει μεγαλύτερες διαστάσεις κυρίως τα τελευταία 12 χρόνια, σύμφωνα και με μια αντίστοιχη έκθεση του 2010. Συνακόλουθα, το μέτρο χρηματοδοτείται από το Υπουργείο Πρόνοιας και υλοποιείται από το National Center documentantation for infancy.

Στη συνέχεια, δύναται να αναφερθεί ότι η Ιταλία μέχρι τη δεκαετία του '70 διέθετε ένα νομοθετικό σύστημα που δεν παρέκκλινε ιδιαίτερα από αυτό των υπολοίπων Ευρωπαϊκών χωρών. Ωστόσο, το 1983 εισήγαγε στη νομοθεσία της την υιοθεσία και την ανάδοχη οικογένεια, ενώ το 2000 όλο και περισσότερες ανάδοχες οικογένειες εμφανίζονται με παράλληλη υποστήριξη από την κοινωνία και τις αρχές. Σε περίπτωση διαταγής από το δικαστήριο αναλαμβάνει το σύστημα Πρόνοιας την εκτέλεση της αναδοχής εφοδιάζοντας τον ανήλικο με ανάδοχους γονείς, οι οποίοι ήταν μαζί του όλη μέρα κάθε μέρα. Συνήθως τα δικαστήρια υπαγορεύουν τις πρωινές ώρες ο ανήλικος να είναι με τους ανάδοχους και το βράδυ με τους φυσικούς γονείς, ή και μόνο με τους ανάδοχους, ενώ οι φυσικοί επεμβαίνουν βραχυπρόθεσμα και σύντομα για την κάλυψη τυχόν έκτακτων αναγκών του ανηλίκου.

Παράλληλα, παρατηρείται ότι η εφαρμογή του μέτρου στην πράξη αλλάζει λόγω του πλούτου της γεωγραφικής έκτασης όπου υπάρχει. Έτσι, στη Βόρεια Ιταλία οι πόροι είναι καλύτεροι μιας και πρόκειται για βιομηχανική περιοχή και η αναδοχή είναι επαρκέστερη ως προς τα υλικά αγαθά, ενώ στη Νότια που είναι αγροτική σημειώνονται ελλείψεις τέτοιου είδους.

Εν συνεχεία, θα ήταν ενδιαφέρουσα μια αναφορά στην εφαρμογή του μέτρου στο Ην. Βασίλειο σε σύγκριση δε και με την πρακτική της Ιταλίας. Στο Ην. Βασίλειο, το ποσοστό ανηλίκων που τίθεται σε αναδοχή είναι το ίδιο με το ποσοστό που τίθεται σε στέγες φιλοξενίας, κάτι που μάλλον δε συμβαίνει στη γειτονική μας χώρα, στην οποία προτιμάται η αναδοχή σε οικογένεια. Έπειτα, το σύνθημα στην Ιταλία είναι η αναδοχή να διαρκεί ορισμένο, μικρό χρονικό διάστημα (έως 6 μήνες) αποσκοπώντας στην γρήγορη επιστροφή του ανηλίκου στη βιολογική οικογένεια σε αντίθεση με το Ην. Βασίλειο. Ύστερα, τα επιδόματα είναι ικανοποιητικότερα στην Ιταλία, καθώς ένας ανάδοχος παίρνει 450€ το μήνα. Επίσης στην Ιταλία, σε καμία από τις διατάξεις από τις τοπικές αρχές και τα συμβούλια δεν γίνεται λόγος για ιδιωτική ή ανεξάρτητη αναδοχή.

Τέλος, κρίνουμε πολύ σημαντικό να αναφερθούμε σε ένα υπερεθνικό project διάρκειας 2 χρόνων (01/2013-12/2014), το οποίο οργανώνεται από έναν οργανισμό που καλείται ΒΑΑΦ και βρίσκεται στο Ηνωμένο Βασίλειο. Στο πρόγραμμα λοιπόν, συμμετέχουν 6 κρατικές υπηρεσίες σε 4 άλλες ευρωπαϊκές χώρες, εστιάζοντας στο θέμα της προφύλαξης και στην ποινική αναδοχή ως εναλλακτική της φυλάκισης σε ανηλικούς υπότροπους. Συγκεκριμένα, συμμετέχουν το Ην. Βασίλειο, η Ιταλία, η Ουγγαρία, το Βέλγιο και η Βουλγαρία, οι δύο τελευταίες μάλιστα με δύο κρατικές υπηρεσίες η καθεμία. Το πρόγραμμα συγχρηματοδοτείται από το Darhne III στο πλαίσιο 'φιλική για τα παιδιά δικαιοσύνη'. Σκοπός του, η εγκαθίδρυση μιας καλής πρακτικής-μοντέλου που θα καλύψει σχετικό νομοθετικό κενό και θα οδηγήσει στη χρήση του εγκλεισμού ως έσχατο μέσο, μιας και ευθύνεται για την πρόκληση πολλαπλών τραυματών στον ψυχισμό των ανηλίκων. Σαφώς η άποψη αυτή ανταποκρίνεται στην πρακτική και στη θεωρία της ελληνικής έννομης τάξης (ΠΚ127,54), εφόσον ο εγκλεισμός αποτελεί το ultimum refugium, όπως και στο άρθρο 40 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του παιδιού.

Ενδεικτικά, αναφέρουμε ένα παράδειγμα. Στο Ην. Βασίλειο το 73% των παιδιών υποτροπάζουν μέσα σε 12 μήνες συγκεκριμένους στο πρόσωπό τους σημαντικές ανάγκες για να θεθούν υπό την αναδοχή, καθώς περιμένουν δίκη ή ποινή. Η υπότροπη συμπεριφορά χρήζει συγκεκριμένης μεταχείρισης. Για το λόγο αυτό, το project επιδιώκει μέσω της συνεργασίας όλων των εμπλεκόμενων (των αναδόχων, των ειδικών που αναλαμβάνουν την εκπαίδευση των αναδόχων, του προσωπικού της αστυνομικής αρχής και της ποινικής δικαιοσύνης) την ενίσχυση του κοινωνικού ιστού και του δικαιοσύνης συστήματος για μια πιο αρμονική ζωή.

Εν κατακλείδι, το αναμορφωτικό μέτρο της αναδοχής αναμφισβήτητα τυχάνει μεγάλης πρακτικής εφαρμογής στην Ευρώπη και στην Αμερική. Θα ήταν δυνατό λοιπόν η χώρα μας, στην οποία το μέτρο έχει εφαρμοστεί μόνο μια φορά σε συνεργασία με τη ΜΚΟ Ρίζες, να αναζητήσει πολλά στοιχεία και πρακτικές του μέτρου και να επιχειρήσει να το εφαρμόσει με τον τρόπο που το ποινικό της σύστημα θα έκρινε ότι θα αφομοιωνόταν καλύτερα στην έννομη τάξη της.

Άσπα Δεπάστα
Φοιτήτρια Νομικής
Εκπαιδευόμενη στην ΥΕΑ Αθήνας
aspadep@gmail.com

Ο θεσμός της αναδοχής

στο ποινικό
δίκαιο ανηλίκων
& στο αστικό δίκαιο

Το μοντέλο αναδοχής στην Ιρλανδία TimeWise Fostering

Στην Ιρλανδία, παρά τις δυσκολίες που έφερε η δημοσιονομική κρίση και τις σχετικές περικοπές που φαίνεται πάντα να πλήττουν πρώτα τις προνοιακές κρατικές δομές, λειτουργεί από το 2008 το Time Wise Fostering, ένα εξειδικευμένο πρόγραμμα αναδοχής για ανηλίκους 11-18 ετών. Πρόκειται για μία συνεργασία μεταξύ της φιλανθρωπικής οργάνωσης 'Daughters of Charity, Child and Family Service' και του διοικητικού φορέα 'Health Service Executive, Local Health Office North Dublin'.

Το Time Wise Fostering έχει δομηθεί πάνω στις γενικές κατευθυντήριες γραμμές του μοντέλου 'Multidimensional Treatment Foster Care' (MTFC) – το οποίο έχει επιτύχει αξιόλογα αποτελέσματα από τις απαρχές της εφαρμογής του την δεκαετία του 1980 στις Ηνωμένες Πολιτείες. Στο πλαίσιο του Time Wise, οι ανήλικοι τοποθετούνται σε αναδόχους (foster carers) ειδικά εκπαιδευμένους ως προς την υλοποίηση των στόχων του MTFC για ένα χρονικό διάστημα 6-9 μηνών. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι σχετικές υπηρεσίες και η παντός είδους υποστήριξη προσφέρονται εξίσου στον ίδιο τον ανήλικο, την βιολογική του οικογένεια –ή τον όποιο νόμιμο κηδεμόνα- και τους αναδόχους. Το πρόγραμμα εστιάζει στην αρχή της εξατομικευμένης μεταχείρισης ακολουθώντας την σχετική επιταγή των διεθνών συμβατικών κειμένων, και ως προς τη θεωρητική του θεμελίωση υιοθετεί την προσέγγιση των 'συμπεριφοριστών' και στηρίζεται στην θεωρία του social learning (John Dollard, Neal Miller) σύμφωνα με την οποία το παιδί αποκτά μορφές συμπεριφοράς μέσα από την παρατήρηση και μίμηση προτύπων, χωρίς τη δική του αυτενέργεια ή εμπλοκή. Το μοντέλο του MTFC σχεδιάστηκε και προβλήθηκε αρχικά ως εναλλακτική λύση στις περιπτώσεις ανηλίκων με σοβαρή και χρόνια εγκληματική συμπεριφορά, στους οποίους είχαν επιβληθεί ποινές που προέβλεπαν την ιδρυματοποίηση του ανηλίκου. Εξελισσόμενο τις τελευταίες τρεις δεκαετίες, το μοντέλο MTFC εφαρμόζεται πλέον σε κάθε έφηβο με προβλήματα συμπεριφοράς. Σε αυτή τη λογική κινείται και το πρόγραμμα Time Wise, εστιάζοντας ως εκ τούτου σε ανήλικους, όπως θα λέγαμε κατά την ελληνική ορολογία, 'προπαραβατικούς'.

Κεντρική ομάδα στόχου του προγράμματος αποτελούν τα παιδιά 11-18 ετών που για διάφορους λόγους δεν μπορούν να συνεχίσουν να μοιράζονται την ίδια στέγη με τη βιολογική τους οικογένεια. Εδώ διαφαίνεται μία σαφής διαφορά με την εφαρμογή του οικείου μέτρου της αναδοχής στην ελληνική πραγματικότητα τόσο ως προς τις τυπικές όσο και ως προς τις ουσιαστικές της προϋποθέσεις: Η επαφή με τη βιολογική οικογένεια δεν αποκλείεται παντελώς, αντιθέτως αναμένεται και ενθαρρύνεται σε όλα τα στάδια της διαδικασίας. Μάλιστα, στις συναντήσεις με τον οικογενειακό ψυχοθεραπευτή κατά τη διάρκεια του προγράμματος, επιδιώκεται σταθερή και συχνή παρουσία της οικογένειας του ανηλίκου, με σκοπό την ενδυνάμωση των δεσμών μεταξύ του ανηλίκου και των αναδόχων του. Η συνεπής παρουσία και η προθυμία της οικογένειας να συμμετέχει παίζει καίριο ρόλο στην συνολική επιτυχία του προγράμματος. Ο ανήλικος, από την πλευρά του, στο πλαίσιο του προγράμματος στοχεύει στην ανάπτυξη των δυνατοτήτων και των κλίσεων του και στην δημιουργία υγιών και θετικών σχέσεων με την οικογένεια, τους δασκάλους και τους συνομηλίκους του. Έπειτα, 'δουλεύει' με τον εαυτό του για να αποκτήσει τη δυνατότητα να αντιμετωπίζει και να επιλύει τα καθημερινά προβλήματα και τις συγκρούσεις ειρηνικά. Με στόχο την καλλιέργεια του αυτοελέγχου και της πειθαρχίας, ο ανήλικος συμμετέχει σε ένα 'system point' και ακολουθεί τους κανόνες και τα όρια που δέχει ο επίσηπος του προγράμματος (program supervisor) ενώ παράλληλα συμμετέχει και σε εβδομαδιαίες συναντήσεις με τον ψυχοθεραπευτή του. Η ομαλή συνέχιση της εκπαίδευσης του ανηλίκου έχει κεφαλαιώδη σημασία για το Time Wise. Το προσωπικό του προγράμματος μεριμνά για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των ανηλίκων στην εκπαίδευση και μάλιστα φροντίζει να έρχεται σε επαφή και συνεργασία με το εκάστοτε εκπαιδευτικό προσωπικό για να εξασφαλίσει την ικανοποίηση των αναγκών του ανηλίκου.

Πρωταρχικός στόχος του TimeWise – που αποτελεί και στόχο του MTFC εν γένει – είναι να προσφέρει μία εναλλακτική λύση ώστε ο εκάστοτε ανήλικος να αποφύγει την προοπτική ένταξης σε δομή ομαδικής θεραπείας ή, ακόμα χειρότερα, σε κάποιο ίδρυμα. Παράλληλα, στοχεύει να καταδείξει στους γονείς/συγγενείς του ανηλίκου τις κατάλληλες κατευθυντήριες γραμμές σε ζητήματα ανατροφής, ώστε μετά το πέρας του προγράμματος ο ανήλικος να αποτρέψει σε ένα περιβάλλον όπου θα μπορούσε να διατηρηθεί, αν όχι να εξελίξει, τις ωφέλιμες και διδακτικές εμπειρίες που αποκόμισε από το πρόγραμμα. Οι εμπειρίες αυτές συνίστανται στην απεμπόληση των όποιων επικίνδυνων συμπεριφορών που είχε επιδείξει στο παρελθόν ο ανήλικος, στην αυτόβουλη και ειρηνική επανένταξη του στην οικογενειακή στέγη, στην εμπέδωση των θετικών προτύπων συμπεριφοράς και κοινωνικοποίησης μέσα στο σχολικό και το οικογενειακό περιβάλλον, και, προφανώς, στην οριστική αποκοπή του από τις 'κακές' παρέες.

Το πρόγραμμα θεραπείας προβλέπει την ύπαρξη μιας διεπιστημονικής ομάδας, ευρύτατου φάσματος τεχνογνωσίας και δεξιοτήτων, που μπορεί ανά πάσα στιγμή και για κάθε ζήτημα να καλύψει τις ανάγκες του ανηλίκου - και της βιολογικής του οικογένειας. Πέρα από τον υπεύθυνο προγράμματος και τον εποπτεύοντα (program manager και supervisor αντίστοιχα), συνεπικουρούν στο πρόγραμμα κοινωνικοί λειτουργοί των οποίων η αποστολή είναι η αξιολόγηση, η εκπαίδευση και η στήριξη των αναδόχων, ψυχοθεραπευτές για τον ανήλικο και την οικογένεια του, ενώ καίριας σημασίας είναι η ύπαρξη ατόμων επιφορτισμένων με την ανάπτυξη επαγγελματικών δεξιοτήτων και την αρωγή στις εκπαιδευτικές ανάγκες και υποχρεώσεις του ανηλίκου.

Ωστόσο, το πιο βαρύνον πρόσωπο στην όλη διαδικασία είναι ο ανάδοχος. Οι ανάδοχοι του TimeWise μπορούν να προέρχονται από

Ο θεσμός της αναδοχής

στο ποινικό δίκαιο ανηλίκων & στο αστικό δίκαιο

κάθε κοινωνικό στρώμα και υπόβαθρο, καθώς είναι ακριβώς αυτή τους η ποικιλία που τους καθιστά κατάλληλους για τον εκάστοτε ανήλικό. Μάλιστα αξίζει να σημειωθεί ότι τυχόν ποινική καταδίκη δεν αποτελεί απαραίτητως λόγο αποκλεισμού από τη διαδικασία αξιολόγησης, αλλά συνυπολογίζονται ζητήματα όπως η φύση και ο χρόνος του διαπραχθέντος εγκλήματος. Ζευγάρια, οικογένειες ή και άτομα που ζουν μόνα μπορούν να εκδηλώσουν ενδιαφέρον να γίνουν ανάδοχοι – αρκεί να είναι αποφασισμένοι να αφοσιωθούν στην στήριξη και τη βοήθεια των ανηλίκων, αντιλαμβανόμενοι τις δυσκολίες που οι τελευταίοι έχουν βιώσει. Εφόσον κάποιος εκδηλώσει σχετικό ενδιαφέρον ακολουθείται μια ενδελεχής διαδικασία, η οποία ξεκινά από την αρχική ενημέρωσή του, για να προχωρήσει στην επίσημη υποβολή αίτησης και την συνακόλουθη παρακολούθηση ενός εντατικού προγράμματος εκπαίδευσης και μιας διαδικασίας αξιολόγησης που μπορεί να διαρκέσει ως και 4 μήνες. Η εκπαίδευση των αναδόχων δεν σταματά με την ολοκλήρωση του προαναφερθέντος χρονικού διαστήματος αλλά συνεχίζει με τη μορφή στήριξης (με εβδομαδιαίες συναντήσεις με την υπεύθυνη ομάδα του TimeWise και άλλους αναδόχους), νοουθεσίας, καθοδήγησης και ενίσχυσης - ψυχολογικής και υλικής, καθώς προβλέπεται αμοιβή της τάξης των 300-350 ευρώ/εβδομάδα, αναλόγως της ηλικίας του ανηλίκου. Ανάλογη στήριξη παρέχεται και στα τυχόν βιολογικά τέκνα των αναδόχων με σκοπό την ομαλή προσαρμογή στη νέα δομή της οικογένειας. Οι ανάδοχοι χωρίζονται σε αποκλειστικής απασχόλησης και σε αναδόχους ανακούφισης, οι οποίοι προσφέρουν τις υπηρεσίες τους για πολύ σύντομα χρονικά διαστήματα, εν είδει 'διαλειμμάτων' του ανηλίκου από την οικογενειακή στέγη. Υπάρχουν διαφοροποιήσεις στο πλαίσιο αναδοχής. Για παράδειγμα, τυχόν τέκνο ενός αναδόχου πλήρους απασχόλησης πρέπει να έχει συμπληρώσει το 11ο έτος, ενώ αντίστοιχα το τέκνο ενός αναδόχου ανακούφισης πρέπει να έχει συμπληρώσει το 7ο έτος. Τέλος, κρίνεται απαραίτητη η συνεχής παρουσία του αναδόχου στο σπίτι και η δυνατότητα του να είναι μονίμως διαθέσιμος για τις ανάγκες του ανηλίκου. Οι εκτεταμένες υπηρεσίες και τα πλεονεκτήματα στο δομημένο, υποστηρικτικό περιβάλλον που προσφέρει το TimeWise στους αναδόχους του συνυπάρχουν αμοιβαία με τις απαιτήσεις του προγράμματος από τους αναδόχους.

Βασίλης Γερασόπουλος
Φοιτητής Νομικής
Εκπαιδευόμενος στην ΥΕΑ Αθήνας
billg.oth@hotmail.com

Το μοντέλο της πολυσυστημικής αναδοχής για ανήλικους παραβάτες (Multidimensional Treatment Foster Care / MTFC) και η εφαρμογή του στη Δανία

Πρόκειται για μία παρέμβαση κοινωνικού χαρακτήρα η οποία αφορά εφήβους ηλικίας 12-17 ετών που παρουσιάζουν χρόνια ανάρμοστη ή παραβατική συμπεριφορά και τις οικογένειές τους. Στόχος είναι η ομαλή επανένωση των ανηλίκων με τους βιολογικούς τους γονείς ή συγγενείς μετά από συμβουλευτική θεραπευτική και υποστηρικτική διαδικασία που απευθύνεται τόσο στους γονείς όσο και στα ίδια τα παιδιά, τα οποία έχουν αποξενωθεί από το οικογενειακό περιβάλλον. Σήμερα αποτελεί μια ενδιαφέρουσα εναλλακτική λύση στην ομαδική θεραπεία ή τον εγκλεισμό για νέους, οι οποίοι εξαιτίας της παραβατικής τους δραστηριότητας, της χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών και αλκοόλ και της γενικότερης εμπλοκής τους με την ποινική δικαιοσύνη έχουν απομακρυνθεί από τις οικογένειές τους. Αυτός είναι και ο λόγος που οι παραπομπές στο μοντέλο αυτό γίνονται από τα δικαστήρια ανηλίκων και τα κέντρα παιδικής πρόνοιας, όταν όλες οι προηγούμενες προσπάθειες από την οικογένεια και οι τοποθετήσεις σε κατάλληλα κέντρα έχουν αποτύχει. Ειδικότερα, οι ανήλικοι τοποθετούνται σε "οικογενειακό", κατάλληλα εκπαιδευμένο υποστηρικτικό πλαίσιο, όπου ενθαρρύνονται να αναπτύξουν τις δεξιότητες και τις κλίσεις τους πάντοτε υπό επίτηρηση και παρακολούθηση. Αυτό το ρόλο παίζει η ανάδοχη οικογένεια, η οποία οριοθετεί και εποπτεύει τους ανήλικους και συνεργάζεται με τις οικογένειες τους για την διευκόλυνση της οικογενειακής τους επανένταξης.

Το μοντέλο αυτό εφαρμόζεται σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Επικεντρώνοντας το ενδιαφέρον μας στη Δανία, παρατηρούμε ότι από το 2006 δημιουργήθηκε και λειτουργεί στην Κοπεγχάγη το "The Family & Evidence Centre Denmark (FEC)", ένας ιδιωτικός οργανισμός για τη διάδοση και εφαρμογή τεκμηριωμένων πρακτικών στο πεδίο της κοινωνικής εργασίας προς όφελος των νέων. Αποστολή του κέντρου αυτού είναι να βελτιώσει την ποιότητα ζωής των παιδιών και εφήβων που εμφανίζουν αντικοινωνική συμπεριφορά και των οικογενειών που χρειάζονται ειδική υποστήριξη για ορισμένο χρονικό διάστημα, εφαρμόζοντας ειδικά προγράμματα πρόληψης και πολυσυστημικής θεραπείας (MultiSystemic Therapy), πρακτική ενδεδειγμένη σε τέτοιες περιπτώσεις. Καταρτιομένο προσωπικό με ειδικευση στην ψυχολογία, την κοινωνική εργασία και γενικότερα τις κοινωνικές επιστήμες, εργάζεται εστιάζοντας στην αποκλίνουσα συμπεριφορά με γνώμονα το συμφέρον του νέου ατόμου επιτυγχάνοντας με τον τρόπο αυτό θετικά αποτελέσματα. Με τα τεκμηριωμένα προγράμματα θεραπείας (evidence-based treatment programs), εξασφαλίζεται ένα ευρύ φάσμα γνώσεων σχετικά με τις πιο αποτελεσματικές παρεμβάσεις για τα παιδιά, τους εφήβους και τις οικογένειές τους, τον τρόπο καταγραφής και τεκμηρίωσης της κοινωνικής εργασίας και διασφάλισης της ποιότητας των τοπικών κοινωνικών υπηρεσιών και τον τρόπο αξιολόγησης της εργασίας των επαγγελματιών. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται, το FEC γεφυρώνει το χάσμα ανάμεσα στην καλή πρόθεση και την ουσιαστική και τεκμηριωμένη παρέμβαση. Οι πρακτικές του στηρίζονται στην ενσωμάτωση της καλύτερης διαθέσιμης έρευνας, συνδυασμένη με την κλινική εμπειρία του θεραπευτή, και στην παροχή υπηρεσιών για κάθε συγκεκριμένη ατομική περίπτωση και οικογένεια. Εξάλλου βασικός παράγοντας της όλης προσπάθειας είναι οι οικογένειες οι οποίες πρέπει σαφώς να εμπλακούν και να συμμετέχουν ενεργά στη θεραπευτική διαδικασία.

Ο θεσμός της αναδοχής

στο ποινικό δίκαιο ανηλίκων & στο αστικό δίκαιο

Το FEC παρέχει υπηρεσίες και υλοποιεί νέες παρεμβάσεις σε συνεργαζόμενους δήμους βασιζόμενο στη στενή επαφή και τον συνεχή διάλογο με τους συνεργάτες του. Μία τέτοιου είδους προσέγγιση συντελείται με το Τμήμα Παιδικής και Νεανικής Πρόνοιας και το Τμήμα Σχολικής Εκπαίδευσης, με διευθυντές, την επιτροπή παραπομπής και άλλες δομές σημαντικές για τις οικογένειες που βρίσκονται σε θεραπεία. Ως εκ τούτου, η συνεργασία του κέντρου με τις κοινότητες βασίζεται στην έννοια της εταιρικής σχέσης και σε μία επίσημη συμφωνία για τη διάρθρωση της συνεργασίας και τον καθορισμό των στόχων για την επίτευξη του μεγαλύτερου δυνατού οφέλους από τη σύμπραξη ιδιωτικού και δημόσιου τομέα. Οι στόχοι αυτοί, που μπορεί να εκτείνονται από το αποτέλεσμα των υπηρεσιών για τους χρήστες μέχρι τη δημιουργία δεδομένων και τεχνογνωσίας, πρέπει να ενσωματώνονται στη συμφωνία και να αξιολογούνται συνεχώς με κατάλληλες διαδικασίες.

Το FEC αγκαλιάζει κάθε αντισυμβατικό και καινοτόμο μοντέλο συνεργασίας, επιδιώκει συμπράξεις με ιδιωτικούς ή δημόσιους οργανισμούς και διεπιστημονικά προγράμματα, τα οποία επιθυμούν να κάνουν ριζικές αλλαγές και να αξιοποιήσουν ευκαιρίες, αμφιβητώντας τους συμβατικούς τρόπους σκέψης και δράσης. Η διαδικασία μετάβασης όμως από το συνήθως συμβαίνον στην υλοποίηση μιας νέας πρακτικής είναι αρκετά δύσκολη εξαιτίας της ανεπάρκειας των υφιστάμενων οργανωτικών δομών και συστημάτων. Για το λόγο αυτό δραστηριοποιείται μία ομάδα υλοποίησης που αναπτύσσει την απαιτούμενη υποδομή για την αλλαγή του συστήματος, καθοδηγώντας την εκτέλεση των συγκεκριμένων προγραμμάτων. Τέλος, το κέντρο υποστηρίζει τις διαδικασίες υλοποίησης και στον τομέα της κοινωνικής εργασίας.

Το FEC υλοποιεί το πολυσυστημικό μοντέλο αναδοχής (Multidimensional Treatment Foster Care -MTFC) και επικεντρώνεται σε νέους που παρουσιάζουν επιθετική και εγκληματική συμπεριφορά, εσωτρέφεια ή τάσεις αυτοκαταστροφής, αδυναμία παρακολούθησης σχολείου και δυσκολία εύρεσης φίλων, σε νέους που πειραματίζονται με αλκοόλ και ναρκωτικές ουσίες ή συγκρούονται με το οικογενειακό τους περιβάλλον ή ακόμα σε νέους που έχουν τοποθετηθεί σε ιδρύματα και ανάδοχοι οικογένειες στο παρελθόν. Τα προβλήματα στην οικογένεια πρέπει να είναι τόσο σοβαρά, ώστε ένα λιγότερο δραστικό μέτρο όπως η πολυσυστημική θεραπεία (multisystemic therapy) να κρίνεται ανεπαρκές και η προσωρινή τοποθέτηση του νέου σε ειδικά προετοιμασμένη ανάδοχη οικογένεια αναπόφευκτη. Η επιλογή και παραπομπή στο μοντέλο γίνεται μέσω μιας διαδικασίας 5 βημάτων. Ξεκινώντας από την αποσαφήνιση της ύπαρξης άμεσης αντιστοιχίας μεταξύ της συμπεριφοράς του ανηλίκου και των κριτηρίων παραπομπής αυτού, προχωρά στις συναντήσεις των φορέων με τον ανήλικο και τους γονείς τους και ολοκληρώνεται με μία τελική αξιολόγηση του κατά πόσο το νεαρό άτομο είναι κατάλληλο να ενταχθεί στο MTFC.

Μετά την τοποθέτηση του ανηλίκου στην ανάδοχη οικογένεια η θεραπευτική ομάδα του MTFC συνεργάζεται χωριστά με το νέο και τους βιολογικούς του γονείς με στόχο την άμβλυνση των αρνητικών σχέσεων που έχουν δημιουργηθεί και την κινητοποίηση για αλλαγή της αποκλίνουσας συμπεριφοράς του. Η προσωρινή τοποθέτηση του νεαρού ατόμου στην ανάδοχη οικογένεια απαιτεί με τη σειρά της αλλαγή σχολικού και κοινωνικού περιβάλλοντος με βάση τη νέα διαμονή του ανηλίκου. Σε κάθε περίπτωση όμως σκοπός είναι τα παιδιά να διατηρούν επαφή και να περνούν χρόνο με τη βιολογική οικογένεια, με την οποία και θα διαμένουν για μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα όσο προχωράει η θεραπευτική διαδικασία, μέχρι τελικά να επανέλθουν μόνιμα στην οικογενειακή θεραπεία.

Η διαδικασία, η οποία κατά μέσο όρο διαρκεί 9 έως 12 μήνες, στηρίζεται σε μία θεραπευτική ομάδα που αποτελείται από τον συντονιστή, ο οποίος υποστηρίζει και εποπτεύει την ανάδοχη οικογένεια κάθε εβδομάδα και ως επικεφαλής της ομάδας αποφασίζει και συντονίζει την πορεία της θεραπείας, τον θεραπευτή της οικογένειας και τον θεραπευτή του ανηλίκου, με τους οποίους επικοινωνούν τακτικά οι γονείς και οι ανήλικοι αντίστοιχα. Ο οικογενειακός θεραπευτής συνεργάζεται με τη βιολογική οικογένεια, η οποία μαθαίνει νέες προσεγγίσεις για την ανατροφή των παιδιών και προσπαθεί να διαχειριστεί τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει και την προετοιμάζει για την υφιστάμενη νέα κατάσταση. Ανάλογος είναι και ο ρόλος του «young therapist», ο οποίος συζητά για τη ζωή και τις ανάγκες του νέου και τον υποστηρίζει σε κάθε του δυσκολία. Η ομάδα δεν επικεντρώνεται όμως μόνο στην οικογένεια και τον ίδιο τον ανήλικο, αλλά και σε συστήματα και δομές σημαντικές για αυτόν, όπως το σχολείο, τους φίλους και συμμαθητές καθώς και την αναψυχή του. Για το λόγο αυτό στενή συνεργασία υπάρχει και με ορισμένο εκπαιδευτή δεξιοτήτων, ο οποίος έχει αναλάβει την καθοδήγηση του νέου σε πρακτικά ζητήματα και λειτουργεί ως πρότυπο συμπεριφοράς δίνοντας έμφαση στη διδασκαλία κοινωνικών δεξιοτήτων και στην ενθάρρυνση για συμμετοχή σε δετικές κοινωνικές δραστηριότητες. Οι τοποθετημένοι ανήλικοι επιτηρούνται στο σπίτι, το σχολείο, την κοινότητα και οφείλουν να συμμορφώνονται με τους κανόνες που έχουν τεθεί στο πλαίσιο του θεραπευτικού μοντέλου και να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους, γνωρίζοντας πως σε αντίθετη περίπτωση πρέπει να υποστούν τις συνέπειες καθυστέρώντας με τον τρόπο αυτό την ολοκλήρωση της θεραπευτικής διαδικασίας.

Κατά το στάδιο της επιλογής της εκάστοτε ανάδοχης οικογένειας λαμβάνεται υπόψη η ηλικία και τα ενδιαφέροντα κάθε ανηλίκου, ο οποίος ενημερώνεται διεξοδικά για το προφίλ της οικογένειας στην οποία προσωρινά θα ενταχθεί. Η ανάδοχη οικογένεια αποτελείται από δύο ενήλικες και σε ορισμένες περιπτώσεις και τα παιδιά τους. Ο ένας ενήλικος παίζει το ρόλο της μητέρας, απασχολείται πλήρως στο FEC όπου και δραστηριοποιείται ενεργά στο πρόγραμμα MTFC και συνήθως δεν είναι δυνατό να απασχοληθεί έστω και μερικώς σε άλλη εργασία. Οι ανάδοχοι γονείς δεν μπορούν, έστω και για προσωρινή ανακούφιση, να φιλοξενούν και άλλα παιδιά εκτός από τους νέους που παραπέμπονται από το πρόγραμμα MTFC και δεν απαιτείται να έχουν ειδικό μορφωτικό υπόβαθρο παρά μόνο παρακολούθηση των υποχρεωτικών και απαραίτητων μαθημάτων και σεμιναρίων για την έγκρισή τους ως αναδόχων. Στόχος του νέου αυτού οικογενειακού πλαισίου είναι να ενσωματώσει τον ανήλικο στις συνήθειες, τον τρόπο ζωής και τους κανόνες της ανάδοχης οικογένειας, να τον εκπαιδεύσει σε νέους τρόπους σκέψης και δράσης. Καθημερινά γίνεται καταγραφή και αξιολόγηση της δετικής συμπεριφοράς των ανηλίκων, αναγνωρίζεται και επαινείται η προσπάθειά τους. Με τον τρόπο αυτό η ανάδοχη οικογένεια πρέπει να είναι προετοιμασμένη να στηρίζει το έργο αυτό με συστηματική αξιολόγηση για την βελτίωση της θεραπείας. Ακόμη πρέπει να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει ενδεχόμενες συγκρούσεις και διαμάχες με τους φιλοξενούμενους ανήλικους κυρίως κατά τα πρώτα στάδια της διαδικασίας, γεγονός που αποτελεί μεγάλη πρόκληση για τους αναδόχους. Τέλος, ας μην ξεχνάμε πως η ανάδοχη οικογένεια φέρει ένα καθήκον πάντοτε στο πλαίσιο ενός θεραπευτικού προγράμματος, μέχρι να επιλυθεί η κρίση ανάμεσα στον ανήλικο και τη βιολογική του οικογένεια.

Κλείνοντας, αξίζει να σημειωθεί πως η θεραπευτική μέθοδος του MTFC βασισμένη στη θεωρία της κοινωνικής μάθησης και των κοινωνικών συστημάτων, η οποία υλοποιείται στο πλαίσιο της κάθε οικογένειας και είναι απόλυτα προσαρμοσμένη στις ανάγκες κάθε ξεχωριστής περίπτωσης, εφαρμόζεται στη Δανία από το 2009 με σημαντικό θετικό αντίκτυπο και αποτελέσματα.

Άρτεμις Δουδωνή
Φοιτήτρια Νομικής εκπαιδευόμενη στην ΥΕΑ Αθηνών
art3misd@gmail.com

Βρισκόμαστε σε μία τάξη.

Απαριθμούμε τις χώρες καταγωγής των μαθητών, πολύχρωμη παλέτα ανοίγεται μπροστά μου: Αφγανιστάν, Ιράν, Σομαλία, Συρία, Πακιστάν, Λίβανος, Ρουάντα, Ουγκάντα Θέλουν να μάθουν ελληνικά, βρίσκονται στο ΚΕΘΕΑ MOSAIC. ΜΑSΑΙC σαν το μωσαϊκό, μωσαϊκό πολιτισμών, συνάντηση ανθρώπων, πολιτισμών, γλωσσών, ιστορίας, παραδόσεων... Ένα μωσαϊκό ανθρώπων, ένα ψηφιδωτό όπου κάθε στοιχείο είναι ξεχωριστό και όλα μαζί συνδέονται το όλο, μία εικόνα την εικόνα του MOSAIC. Χρόστες ναρκωτικών, αλλά και άνθρωποι, που έχουν άλλα προβλήματα, συρρέουν στο χώρο για να σταθούν στα πόδια τους, να γνωρίσουν τον εαυτό τους, να νοιώσουν ξανά δυνατοί. Μαθήματα ελληνικών στο ΚΕΘΕΑ MOSAIC. Μία δράση που αυτήν την περίοδο (από το Σεπτέμβριο του 2011 έως και τον Ιούνιο του 2012) χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. **Μαθήματα ελληνικών σε πρόσφυγες.** Θέλουμε και δείχνουν να μάθουν να οχηματίζουν λέξεις, να μπορούν να επικοινωνούν. Θέλουν να γνωρίσουν το νέο τους περιβάλλον, να μιλήσουν την ελληνική γλώσσα. Το περιβάλλον φιλικό, τους δίνεται ο χώρος... να εκφραστούν, λέξεις κλειδιά: σεβασμός, ισότητα, επικοινωνιακή σχέση, συνεργασία, δημιουργικότητα, επαναπροσέγγιση της μάθησης, μαθητοκεντρική μέθοδος διδασκαλίας, ενσυναϊσότητα, κοινωνική ένταξη. Στην εκπαίδευση καλούμε την τέχνη να καθίσει στα μαλλιά μας, να παίξει μαζί τους. Η τέχνη γίνεται το όχημά μας στο μάθημα. **Παίζοντας με τις λέξεις:** Συλλαβίζω ότι χράφει: Μαρία Υστερα αλλιάζω τους τόνους Μάρια, Μαριά ή τις δέσεις των γραμμάτων Αφίμα, Ραμά " Αγαπώντας τους φόνους". Συγή. **Ξαναβρίσκω τη σωστή λέξη.** Ήχος πρώτος, ήχος διαφορετικός, αλλάζει ο τόνος, αλλάζει η λέξη, παίρνει μια άλλη μορφή. Τα μαζεύουμε όλα, τα βάζουμε σε ένα καλάδι, επιλέγουμε ξανά το πιο σωστό, το καταλληλό, πετάμε τα άλλα στην ανακύκλωση σαν το παιχνίδι του scrabble. Η τσάντα της γνώσης χερμίζει, χερμίζει με λέξεις,

λέξεις που συνδέονται με εικόνες. Εικόνες από το τώρα, εικόνες από το παρελθόν. Πού συνδέονται όλα αυτά? Πώς θα χίνουν ένα μέσα μου? Τι θα κρατήσω από το παρελθόν, τι προσδοκώ από το μέλλον, τι θα αλλιάζω, τι θα πρέπει να πενήσω, ποιες λέξεις, ποιες συμπεριφορές? Σε κάθε άγραφο καρτί υπάρχει ένα ποίημα, μία ιστορία, μία λέξη που ακόμη δεν έχει γραφτεί, θέλουμε να το ανακαλύψουμε. Ακάλεστα πουλιά κουρνιάζουν στους ώμους μας, ποιος τα καλέσει το παράθυρο ανοικτό. Γράμματα κρεμασμένα στο σκοινί σαν μπουχαδά, η αληθινή μια πράξη. Τεντώνοντας μάτια ένα Υ, ζητώντας τη λέξη. Κλείνω τα μάτια τα γράμματα παίζουν με τις εικόνες. Τσφυρί,

Ο ένας ήλιος, Ζ η αστραπή, Σ το φίδι, και έτσι αλφαιτίζονται 24 οχήματα ως τη λέξη. Ανάμεσα στις λέξεις κοιμάται μία μάγισσα, σιγά σιγά προσπαθούμε να την ξυπνήσουμε, μη φοβηθεί και φύγει. Θέλουμε να μας αποκαλύψει την ομορφιά της, να μας πάει στα μέρη της, στο βασίλειό της, να γευτούμε το φαγητό της και στο τέλος να μας αποκαλύψει τα μυστικά της μαγειρίας της. «Έλα, πάρε το αόρατο» κάνει το ορατό δώς' του οχήμα, καν' το λέξη, πες το, μη φοβηθείς, είμαστε δίπλα σου, είμαστε ομάδα, δοκίμασέ το και μη φοβάσαι, κανένας δε θα σε κρίνει, κανένας δε θα σε κάνει να νοιώσεις άβολα».

Εμπιστοσύνη, Αφάθεια. «Συλλαβίζω, ό,τι ακούν και κοιλιά, πώς οχηματίζονται τα γράμματα και μετά η λέξη, διαβάζω... Ο άνδρας με όμικρον, Η γυναίκα με ήτα, Το παιδί ουδέτερο. Οι λέξεις μπερδεύονται, τις βάζουμε σε ομάδες, τους βάζουμε άρδρα. Με ρωτούν: Μα πώς να τα ξεχωρίσω? Τους μαθαίνω το μυστικό, τα γράμματα είναι μαζικά, έχουν τους δικούς τους κανόνες, σαν τις νότες της μουσικής, η γλώσσα είναι μουσική!!! Καταλαβαίνεις τη λέξη «κaiόδημα»? Δεν μπορώ να στη δείξω με εικόνα, φτιάξε εσύ μια εικόνα. Πάρε πηλό, φτιάξε κάτι και μίλησε μου γι' αυτό. Εγώ θα του δώσω το όνομα, θα χίνω η φωνή σου μέχρι να μπορείς να το συλλαβίσεις, να το κάνεις θίωμα, να μη με χρειάζεσαι πια, να μπορείς μόνος σου. Το μάθημα γίνεται το όχημα που θα μας οδηγήσει να γνωρίσουμε την Αθήνα, την Ελλάδα, την Ευρώπη, αλλά και την Ασία και την Αφρική. Να γευτούμε νέες γεύσεις, μαγειρεύοντας φαγητά από διάφορους τόπους, αλλά και ανακαλύπτοντας την ελληνική κουζίνα, χορεύοντας χορούς από διάφορα μέρη της γης, δημιουργώντας το μωσαϊκό: ένα Mosaic. Το μάθημα είναι το όχημα που μας οδηγεί να επισκεφτούμε την Ακρόπολη, τα μουσεία, θεατρικές και μουσικές παραστάσεις. Έτσι προσεγγίζουμε τη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Με το παιχνίδι αφηνίζουμε τη δημιουργικότητα μας και την αναπτύσσουμε, βρίσκουμε το χρόνο να συναντηθούμε ως άνθρωποι, όχι μόνο μέσα από τον πολιτισμό μας αλλά και μέσα από την προσωπικότητα του καθενός, που κουβαλάει στοιχεία από τη χώρα του, από το χωριό ή την πόλη του, από την κοινωνία στην οποία μεγάλωσε, από την οικογένειά του, στοιχεία προσωπικά, δικά του που είναι μοναδικά. Για μας η εκπαίδευση είναι η διαδικασία όπου το άτομο δέχεται ερεθίσματα για να μπορέσει μόνο του να κάνει το ταξίδι τη γνώσης, να γνωρίσει πράγματα, να αναλάβει την ευθύνη για το τι θα μάθει και ακόμη και για το πώς θα το μάθει. Ο δάσκαλος γίνεται συνοδοιπόρος σε αυτό το ταξίδι, ο υποστηρικτής, όπου χρειάζεται, ο συνδετικός κρίκος με τους άλλους, όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο. Γιατί η αλληλεπίδραση είναι σημαντική όχι μόνο με τον εκπαιδευτή αλλά και με τους συμμαθητές του. Ο εκπαιδευτής ξέρει τι πηλούσιο υλικό έχει στην τάξη του, καθώς το κάθε άτομο κομίζει τη δική του εμπειρία και όλο αυτό γίνεται ένα παζλ, όπου ενώνονται τα κομμάτια για να δημιουργήσουν το καθημερινό μάθημα. Στο ταξίδι αυτό τα πανιά της θάρκας είναι οι εθελοντές μας, άνθρωποι εναισθητοποιημένοι που έρχονται να μας υποστηρίξουν διαδέτοντας τον χρόνο τους για να μάθουν είτε στους χρήστες ουσιών είτε στους μη χρήστες, εφήβους και ενήλικες τη γλώσσα της νέας χώρας διαμονής τους, να τους φέρουν σε επαφή με τον πολιτισμό και την κουλτούρα, τη νοοτροπία, τον τρόπο ζωής των Ελλήνων. Σύντροφοι στο ταξίδι είναι το θεραπευτικό προσωπικό, η διεπιστημονική ομάδα, η εποπτεία. Όλοι μαζί συνεργαζόμαστε, ο καθένας σε διαφορετικό πόστο για να έχει και αυτό το ταξίδι καλό τέλος, να ξεφύγουμε από τις φουρτούνες, να ηλιώσουμε από τις Ζεφύρινες, να φτάσουμε στον προορισμό μας. Σε αυτή τη διαδικασία όλοι συμμετέχουμε ισότιμα, δεν έχει σημασία ποιος είναι από πού, δεν έχει σημασία ποιος είναι ο δάσκαλος και ποιος ο μαθητής, οι ρόλοι αλλιάζουν, ο δάσκαλος μαθαίνει από τους μαθητές, ο μαθητής γίνεται ο δάσκαλος και ταξιδεύει τους υπόλοιπους στον δικό του κόσμο, στο τι έχει βιώσει στην πατρίδα του, τι έχει βιώσει στην Ελλάδα.

Μαρία Παναγιωτίδου
προσωπικό εκπαιδευσης ΚΕΘΕΑ MOSAIC
educ@kethea-mosaic.gr
www.kethea-mosaic.gr

Συνέχεια από σελ. 2

Κύριο γνώρισμα αυτής της συνεργασίας είναι ότι η αστυνομία, η εισαγγελία και η υπηρεσία επιμελητών ανηλίκων ασχολούνται πλέον ταυτόχρονα και όχι διαδοχικά με την υπόθεση του κάθε ανήλικου δράστη. Ο εκπρόσωπος της υπηρεσίας επιμελητών ανηλίκων ενημερώνεται άμεσα από τον εισαγγελέα κατά το στάδιο της ανάκρισης για την κάθε υπόθεση. Έτσι, ο επιμελητής ανηλίκων είναι σε θέση να προτείνει εγκαίρως όλο το φάσμα των παιδαγωγικά ωφέλιμων μέτρων που προβλέπονται στον Νόμο περί Αρωγής Παιδιών και Εφήβων (Kinder- und Jugendhilfegesetz, Sozialgesetzbuch VIII) (§ 38 JGG). Σε περίπτωση κράτησης των ανηλίκων ο εισαγγελέας και ο επιμελητής ανηλίκων πραγματοποιούν από κοινού επισκέψεις στο κατάστημα κράτησής τους.

Οι αρχές στη Στέγη του Δικαίου Ανηλίκων προσπαθούν να αξιοποιούν τον χρόνο μέχρι την εκδίκαση της υπόθεσης με την εφαρμογή παιδαγωγικά ωφέλιμων μέτρων. Έμφαση δίνεται και στη στήριξη των θυμάτων κυρίως μέσα από την προώθηση και εφαρμογή της συνδιαλλαγής ή διαμεσολάβησης μεταξύ δράστη και θύματος. Επίσης, με την οργάνωση επίσημων συνεδριάσεων, διασκέψεων και συμβουλευτικών προγραμμάτων επιτυγχάνεται ο τακτικός έλεγχος και εξασφαλίζεται η διαφάνεια κατά την επιτέλεση του έργου. Σημαντική καινοτομία αποτελεί η εισαγωγή μιας νέας μεθόδου, της λεγόμενης «ολοκληρωμένης εγκληματολογικής στατιστικής» με αποτέλεσμα την απλούστευση των διαδικασιών στη συλλογή και επεξεργασία των στατιστικών στοιχείων.

Η πρόληψη είναι ο δεύτερος «πυλώνας» του έργου στη Στέγη του Δικαίου Ανηλίκων και επιτυγχάνεται αποτελεσματικότερα, όταν τοπικοί κοινωνικοί παράγοντες, σχολεία, ιδρύματα, ιδιωτικοί φορείς της Αρωγής Νεότητας και απλοί πολίτες συνεργάζονται στενά με τις αρχές της Στέγης του Δικαίου Ανηλίκων, ενημερώνονται, αναλαμβάνουν δράσεις και πρωτοβουλίες. Πιο συγκεκριμένα, έχει καθιερωθεί η «ώρα ακρόασης και παροχής συμβουλών» στα σχολεία από την αστυνομία, οργανώνονται ειδικά μαθήματα και ενημερωτικά προγράμματα σε σχολεία, συλλόγους και ιδρύματα σχετικά με θέματα αντιμετώπισης της εγκληματικότητας. Επιπρόσθετα έχουν δημιουργηθεί «ζώνες σωτηρίας» σε τοπικά καταστήματα για παροχή βοήθειας σε παιδιά που διατρέχουν κίνδυνο στον δρόμο, ενώ διοργανώνονται αθλητικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις χρηματοδοτούμενες από ιδιώτες χορηγούς.

Η Στέγη του Δικαίου Ανηλίκων φαίνεται να έχει θετικές συνέπειες στην αντιμετώπιση και την πρόληψη της παραβατικότητας των ανηλίκων. Στον τομέα της καταστολής, το άμεσο και εμφανές αποτέλεσμα συνίσταται στην επιτάχυνση των διαδικασιών επεξεργασίας και διεκπεραίωσης των υποθέσεων. Έτσι, το χρονικό διάστημα από την έναρξη της διερευνητικής διαδικασίας μέχρι την εισαγγελική διευθέτηση της πράξης ή την έκδοση της δικαστικής απόφασης μειώνεται σχεδόν κατά το ήμισυ. Στον τομέα της πρόληψης παρατηρείται εντατικοποίηση της συνεργασίας όλων των φορέων, ώστε το έργο της πρόληψης να αποδώσει καρπούς

επί της ουσίας.

Προσοχή δίνεται στην αποφυγή ενδεχόμενων αρνητικών παραμέτρων από τη λειτουργία του δεσμού. Έτσι, η επιτάχυνση της διαδικασίας επεξεργασίας μιας υπόθεσης δεν σημαίνει αποδυνάμωση της παιδαγωγικής παρέμβασης. Επίσης, έκδηλη προβάλλει η ανάγκη σαφούς οριοθέτησης του ρόλου και των καθηκόντων του κάθε φορέα στη Στέγη του Δικαίου Ανηλίκων παρά τη στενή συνεργασία μεταξύ τους. Έμφαση δίνεται στην επιμόρφωση του προσωπικού και στην ανταλλαγή εμπειριών και γνώσεων, ώστε τα πρόσωπα που εργάζονται στον κάθε φορέα να έχουν επαρκή επαγγελματική κατάρτιση.

Στη Γερμανία η Στέγη του Δικαίου Ανηλίκων εδραιώθηκε επιτυχώς ως δεσμός στον κοινωνικό χώρο. Με την ίδρυση του δεσμού ανοίγονται νέοι δρόμοι αντιμετώπισης της παραβατικότητας των ανηλίκων, γεννάται μια νέα κουλτούρα διεπιστημονικής συνεργασίας και επαναπροσδιορίζεται η στάση όλης της κοινωνίας απέναντι στα προβλήματα της νέας γενιάς.

Το ερώτημα, κατά πόσο η εισαγωγή ενός αντίστοιχου δεσμού, όπως η Στέγη του Δικαίου Ανηλίκων στο ελληνικό σύστημα δικαιοσύνης για ανήλικους είναι αναγκαία, εφικτή, σκόπιμη ή επιθυμητή, δύσκολα μπορεί ν' απαντηθεί. Σε περίοδο σοβαρής οικονομικής και όχι μόνο κρίσης είναι ίσως υποτιμωμένο να μιλήσει κανείς για δημιουργία ενός αντίστοιχου δεσμού στην Ελλάδα. Το γεγονός αυτό όμως δεν αναιρεί την τεράστια σημασία που έχει η πληροφόρηση για νέες θετικές εξελίξεις στον χώρο του δικαίου ανηλίκων άλλων χωρών. Αν λάβει κανείς υπόψη ότι η συστέγαση και η στενή συνεργασία των αρχών στη Στέγη του Δικαίου Ανηλίκων έχει ως αποτέλεσμα όχι μόνο τον εξορθολογισμό των καταστατικών μηχανισμών και τη βελτίωση του προληπτικού έργου αλλά και την εξοικονόμηση δαπανών, ίσως θα μπορούσε να εξεταστεί αν είναι πρόσφορη η λειτουργία του δεσμού αυτού στην Ελλάδα και κάτω από ποιές προϋποθέσεις. Ακόμα και σε χαλεπούς καιρούς ή ακριβώς σε αυτούς, η επιδίωξη και υλοποίηση στόχων είναι αναγκαία περισσότερο από κάθε άλλη στιγμή.

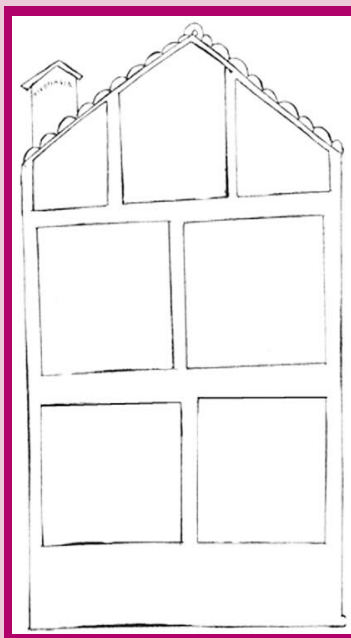
Διαδικτυακές Διευθύνσεις:

Zehn Jahre Haus des Jugendrechts Stuttgart (1999-2009), σε: <http://org.polizei-bwl.de/ppstuttgart/UeberUns/Documents/10%20Jahre-s-Bericht%20HdJ.pdf>

Deutsche Vereinigung für Jugendgerichte und Jugendgerichtshilfen e.V., (DVJJ), Positionspapier, „Häuser des Jugendrechts“- Risiken und Nebenwirkungen beachten, σε:

<http://www.dvjj.de/download.php?id=1991>

Πιτσιλά Αγγελική
Αν. Καθηγήτρια Εγκληματολογίας-Σωφρονιστικής
Νομική Σχολή Α.Π.Θ.
pitsela@law.auth.gr
Γιάγκου Αναστασία
Υποψήφια Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Χαϊδελβέργης
natasa_giagkoy@hotmail.com

CEP WORLD CONGRESS ON PROBATION

"A World of Probation: Perspectives on Community Justice"

"Ο Κόσμος της Επιτήρησης: Προοπτικές για την Κοινωνική Δικαιοσύνη"

Στις 8, 9 και 10 Οκτωβρίου 2013 πραγματοποιήθηκε το 1ο Παγκόσμιο Συνέδριο Επιτήρησης στο Λονδίνο με συμμετοχή 336 περίπου συνέδρων από 55 χώρες]. Οι συμμετέχοντες προερχόμασταν από το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης (επιμελητές, καταστήματα κράτησης), εκπρόσωποι των αντίστοιχων υπουργείων δικαιοσύνης, ερευνητές, πανεπιστημιακοί, κ.ά2 Χαιρετισμοί απεύθυναν οι:

-Jeremy Wright Υπουργός Φυλακών και Αποκατάστασης,

-Michael Spurr Γενικός διευθυντής της Εθνικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Δραστών (NOMS) Αγγλίας και Ουαλίας

-Marc Cer_n ο Πρόεδρος του CEP,

-Willem van der Brugge, Γενικός Γραμματέας του CEP

-Heather Munro Γενική διευθύντρια της Υπηρεσίας Επιμελητών του Λονδίνου (London Probation Trust), Στις 8/10 έλαβε χώρα το βιωματικό εργαστήριο (STUDY VISIT)3 πάνω σε έξι θεματικές ενότητες από τις οποίες ο κάθε συνέδρος είχε προεπιλέξει μια ενότητα ανάμεσα από:

1. Οι τρόποι διαχείρισης των παραβατών που ενέχουν σημαντικό κίνδυνο βλάβης για το κοινό και πως μπορεί να προστατευτεί το κοινό μέσα από μία ενισχυμένη εποπτεία και περιοριστικά μέτρα.

2. Οι συμμορίες νέων που διαπράττουν σημαντικό αριθμό εγκλημάτων (δολοφονίες ή/και διακίνηση ναρκωτικών) και τους τρόπους αντιμετώπισης αυτού του φαινομένου στο Λονδίνο, όπως λ.χ. εκπαίδευση του προσωπικού, συνεργασία με μικρές εθελοντικές οργανώσεις για την αντιμετώπιση των συμμοριών σε τοπικό επίπεδο, με την ανάπτυξη καλών μηχανισμών ανταλλαγής πληροφοριών με την Μητροπολιτική Αστυνομία, συνεργασία με τον δήμαρχο του Λονδίνου για τον σχεδιασμό διυπηρεσιακών στρατηγικών για την αντιμετώπιση δράσης των συμμοριών σε όλο το Λονδίνο.

3. Γυναίκες παραβάτες. Αυτό το διαδραστικό εργαστήριο παρείχε ευκαιρίες για συζήτηση, τη μάθηση και τον προβληματισμό γύρω από τις βέλτιστες πρακτικές δουλεύοντας με γυναίκες παραβάτες σε διάφορες κοινότητες και παρουσιάστηκε η έκθεση

Corston η οποία δημοσιεύτηκε το 2007.

4. Η User Voice είναι μία οργάνωση η οποία αποτελείται από πρώην παραβάτες και έγινε μία παρουσίαση αναφορικά με τον σχεδιασμό, την παράδοση και την αξιολόγηση των νέων και υφιστάμενων πολιτικών, διαδικασιών και υπηρεσιών.

5. Παρουσιάστηκε ένα ευρύ φάσμα προγραμμάτων και παρεμβάσεων αναφορικά με τις τεχνικές αποκατάστασης και ενθάρρυνσης που εφαρμόζονται για να ενθαρρύνουν τους παραβάτες να αλλάξουν την ζωή τους.

6. Η μονάδα Εξτρεμισμού και Εγκλημάτων Μίσους (ECHU) ιδρύθηκε το 2009. Αρχικά ασχολούνταν με τους κατάδικους του νόμου περί τρομοκρατίας και πιο πρόσφατα ασχολείται με δράστες που έχουν καταδικαστεί για εγκλήματα που σχετίζονται με το μίσος. Οι πέντε άξονες των «εγκλημάτων μίσους» περιλαμβάνουν μίσος κατά της φυλής ή θρησκείας, ομοφοβικό μίσος, μίσος κατά των τρανσέξουαλ ή των αναπήρων και γίνεται μία παρουσίαση των παρεμβάσεων.

Στις 9 & 10/10 ομιλητές από όλη την υφήλιο παρουσίασαν τις εργασίες/ έρευνες και τις κάτωθι ομιλίες τους:

- Μετασχηματίζοντας την επανένταξη στην Αγγλία και την Ουαλία

Chris Grayling, Υφυπουργός του Υπουργείου Δικαιοσύνης Αγγλίας και Ουαλίας

- Οι Κοινωνικές Υπηρεσίες Δικαιοσύνης στην εποχή της λιτότητας

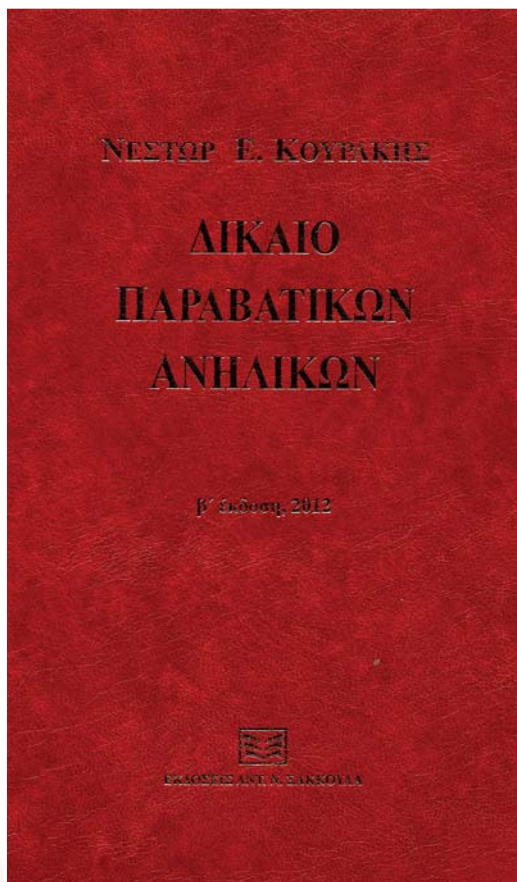
Dr. Frank Porporino, Σύμβουλος Ποινικής Δικαιοσύνης, Καναδάς

- Επανορθωτική Δικαιοσύνη

Ivo Aertsen, Καθηγητής Εγκληματολογίας και Δ/ντής του Ινστιτούτου Εγκληματολογίας KU Leuven, Βέλγιο

Το επόμενο συνέδριο θα διεξαχθεί στην Αμερική σε δύο χρόνια με διοργανώτρια οργάνωση την APPA (American Probation and Parole Association), τα μέλη της οποίας εργάζονται στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης ενηλικών και ανηλικών Το πλήρες άρθρο στην ιστοσελίδα του ΣΕΔΑ epimelitesanilkon.gr.

Ευτυχία Γ. Μανιάκη
Επιμελήτρια Ανηλικών
Δικαστηρίου Ανηλικών Αγγινίου
Email: om8uoh@otenet.gr
Τηλ.:26410-57470 & 6937921032

Δίκαιο παραβατικών ανηλίκων

Είχα την τύχη να διαβάσω το σύγγραμμα ενός σημαντικού εγκληματολόγου που διαθέτει σήμερα η χώρα μας, του Νέστορα Κουράκη, καθηγητή της Νομικής σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Διαβάζοντάς το μπήκα στον πειρασμό αλλά και την επιθυμία να προχωρήσω και παραπέρα. Δηλαδή να το μελετήσω και να το αξιολογήσω όσο μου ήταν δυνατό, αν και δεν είναι καθόλου μα καθόλου εύκολη η αξιολόγηση ενός τέτοιου νομικού, κοινωνικού και παιδαγωγικού πονήματος.

Το σύγγραμμα φέρει τον τίτλο «Δίκαιο Παραβατικών Ανηλίκων». Μέσα σε μία έκταση οκτακοσίων και πλέον σελίδων συμπεριλαμβάνεται μεταξύ άλλων μια πλειάδα ειδικών επιστημόνων, που αναφέρονται στην εξελικτική πορεία της ανθρώπινης φύσης από πρωιμότητα ηλικίας μέχρι την ενηλικίωση. Και εν προκειμένω νομοθετικά: μέχρι το ηλικιακό όριο για το οποίο γίνεται λόγος για «δικαιο ανηλικών», δηλαδή έως το 18ο έτος συμπληρωμένο στο οποίο ξεκινάει η ποινική ανηλικότητα και μεταξύ 18ου-21ου έτους η μετεφηβική ηλικία. Στις ηλικίες που αναφέρθηκαν υπάρχουν και τα αντίστοιχα δικαιώματά τους, τα οποία συνίστανται σε ατομικά, πολιτικά, οικονομικά και πολιτιστικά. Τα δικαιώματα αυτά έχουν κατοχυρωθεί και επικυρωθεί από τη διε-

θνή σύμβαση των κρατών μελών του ΟΗΕ (Ν.2101/1992), συμπεριλαμβανομένης και της χώρας μας. Όπως είναι γνωστό, όλες οι επιστήμες βασίζονται στους αρχαίους Έλληνες φιλόσοφους. Εδώ ο συγγραφέας δεν παραλείπει να κάνει μνεία σ' αυτούς που πρωταγωνίστησαν σε ιδέες για τη διαπαιδαγώγηση των νέων, αρχίζοντας από τον Πλάτωνα στην «Πολιτεία», τον Ξενοφώντα στην «Κύρου Παιδεία», τον Αριστοτέλη στα «Πολιτικά» και στα «Ηθικά Νικομάχεια», τον Πλούταρχο στο «Περί παιδων αγωγής» και στο διάλογο του Πλάτωνα για τον Γοργία και για τον Φίληβο ως προς το «έμφυτο και επίκτητο», οι οποίοι υπεστήριξαν τη μείζονα σημασία που έχει η ανατροφή και διαπαιδαγώγηση των ανηλίκων.

Περαιτέρω, ο συγγραφέας υπογραμμίζει με έμφαση ότι οι κυρώσεις οι οποίες επιβάλλονται στους παραβάτες ανήλικους, πέρα από τον εγκλεισμό τους σε Ιδρύματα Ανηλίκων (τα παλαιά Αναμορφωτήρια) και Σωφρονιστήρια, πρέπει κατά κύριο λόγο να αφορούν εξωϊδρυματικά και εξωσωφρονιστικά μέτρα, π.χ. κοινωφελούς εργασίας, ώστε να αποφεύγεται η στέρησης της ελευθερίας του ανηλίκου. Στη χώρα μας τα μέτρα αυτά υπάρχουν θεσμοθετημένα, αλλά δεν εφαρμόζονται στην έκταση που θα έπρεπε.

Αναφερόμενος στη σημερινή υπάρχουσα κατάσταση των δικαστηρίων Ανηλίκων μέσω των Δικαστών και Επιμελητών Ανηλίκων, ο συγγραφέας περιγράφει, σκιαγραφεί και αναλύει σε όλους τους τόνους και τις παραμέτρους, ότι οι ανωτέρω λειτουργοί διέπονται από παιδαγωγικό, κοινωνικό και ανθρωπιστικό πνεύμα προς τους ανήλικους παραβάτες, προτείνοντας μάλιστα να τυγχάνουν αυτοί οι ανήλικοι κάθε στήριξης από την πολιτεία και την κοινωνία, καθόσον ανήκουν στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού.

Εν συνόψει, το σύγγραμμα αυτό αποτελεί πολύτιμη συμβολή στις προσπάθειες που γίνονται στη χώρα μας, ως προς την κατανόηση και πρόληψη της εγκληματικότητας. Δικαιωματικά λοιπόν αξίζει στο συγγραφέα ένα μεγάλο εγκάρδιο ευχαριστώ.

Ζαχαρίας Καρατζάς
Συγγραφέας – Κοινωνικός Λειτουργός
Δημοσιογράφος

Θεατρικό εργαστήρι της ΕΠΑΝΟΔΟΥ

Ο ηθοποιός - σκηνοθέτης Στάθης Γράφας μιλά στο «Επιμελούμαι» από τη μακρινή Αυστραλία

Το θεατρικό εργαστήρι της Επανόδου (Ν.Π.Ι.Δ. Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας & Ανθρώπινων Δικαιωμάτων) με την καθοδήγηση του Στ. Γράφα στις 11/12/2013 παρουσίασε τη θεατρική δουλειά των μελών του, στο φιλόξενο χώρο του ΚΕΘΕΑ MOSAIC, όπου και έγιναν οι πρόβες. 11 συμμετέχοντες με δύσκολα βιώματα συνεργάστηκαν, υπερβαίνοντας προβλήματα της καθημερινότητας και σε περίοδο οικονομικής κρίσης άφησαν ελεύθερο τον εαυτό τους να αυτοσχεδιάσει.

Ο Στάθης Γράφας μετά τις θεατρικές παραστάσεις «Επιστροφή» και «Αφετηρία» που ανέβηκαν από νεαρούς κρατούμενους στο ΕΚΚΝ Αυλώνα, στις Γυναικείες Φυλακές Ελαιώνα Θήβας καθώς και στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών στα πλαίσια του Φεστιβάλ Εφηβικού Θεάτρου «έκλεισε» προσωρινά τον κύκλο του στην Ελλάδα με την Επάνοδο.

Από τη μακρινή Αυστραλία, όπου βρίσκεται μας μίλησε για τη σύντομη συνεργασία του με την Επάνοδο, ενώ στέλνει μήνυμα αισιοδοξίας: "παρόλο τις δυσκολίες που υπάρχουν στην ζωή μας μπορούμε να βρούμε την ψυχική δύναμη να ανταπεξέλθουμε και να γινόμαστε πιο δυνατοί, και πιο σοφοί. Χρειάζεται απλώς να αλλάξουμε την προοπτική που βλέπουμε τα πράγματα και τον εαυτό μας".

Διακρίνεται ο ηθοποιός - σκηνοθέτης Στ. Γράφας

Διακρίνεται ο ηθοποιός - σκηνοθέτης Γ. Δάμπασης

➔ Από τον Οκτώβρη του 2013 αναλάβατε στην Επάνοδο να συντονίζετε το θεατρικό εργαστήρι, ως προέκταση του εργαστηρίου στο ΕΚΚΝΑ. Ποιος ήταν ο αρχικός σας στόχος και πού σας οδήγησε η δυναμική της ομάδας;

Ο αρχικός στόχος του εργαστηρίου ήταν να μπορούμε σε μια διαδικασία αποφόρτισης με τα μέλη της Επανόδου στην ένταση και πίεση της καθημερινότητας. Είχαμε αναφέρει και σε μια περιγραφή του εργαστηρίου, ότι ο στόχος μας ήταν να αλλάξει η προοπτική με την οποία βλέπουμε τα πράγματα γύρω μας. Έτσι μπορώ να δω και τον εαυτό μου διαφορετικά και να αντιμετωπίσω τα προβλήματα και τις προκλήσεις με άλλα εφόδια. Η δυναμική της ομάδας μας οδήγησε να ανακαλύψουμε λεπτομέρειες στον ψυχισμό και στην σκέψη του ανθρώπου τις οποίες συνήθως δεν δίνουμε και τόση σημασία εάν και θα έπρεπε.

➔ Ήταν δύσκολο το εγχείρημα;

Καμιά φορά ο βαθμός δυσκολίας είναι αυτό που με οδηγεί προσωπικά να αντιμετωπίσω το εκάστοτε εγχείρημα. Όπως και στον Αυλώνα έτσι και εδώ η δυσκολία ήταν να έρθουν στο εργαστήρι και να υπάρχει μια συνέπεια και συνέχεια στην παρουσία τους. Από ένα σημείο και μετά βάλαμε και δεύτερη συνάντηση.

➔ Ποια είναι η μέθοδος που δουλέψατε με τους συμμετέχοντες; Οι σκηνές που παρακολούθησα ήταν αυτόνομες αλλά και όλες μαζί έδεναν.

Με την ομάδα δουλέψαμε 'βιωματικά'. Κάθε φορά που συναντιόμασταν ξεκινούσαμε μια συζήτηση γύρω από τα πράγματα που μας έκαναν εντύπωση την εβδομάδα που πέρασε.

Θα μπορούσε να είναι μια συνάντηση τυχαία μέχρι και εμπειρία σε δημόσια υπηρεσία. Ότι ήθελε ο καθένας να μοιραστεί με την ομάδα. Από εκεί εξελισσόταν μια συζήτηση γύρω από τα θέματα που προκύπτουν από αυτό το στιγμιότυπο της καθημερινότητας και χωρίς πολύ ανάλυση το στήναμε θεατρικά.

Όλες οι σκηνές που παρακολούθησατε στην παρουσίαση είχαν ένα κοινό παρονομαστή – τον Άνθρωπο!

→ **Η δική σας προσωπική εμπειρία;**

Ένα από τα πιο σημαντικά μαθήματα της ζωής μου είναι να μοιράζομαι ότι μπορώ με τον διπλανό μου. Όπου και να βρίσκεται και όποιος και να είναι ο συνάνθρωπός μας, όπως και εμείς, έχουμε την ανάγκη να επικοινωνούμε και να μοιράζουμε μεταξύ μας εμπειρίες και γνώσεις. Νιώθω τυχερός που βρέθηκα σε αυτή την θέση και γνώρισα αυτούς τους ανθρώπους που μοιραστήκανε μαζί μου τόσα πολλά.

→ **Τι μήνυμα θα στέλνατε στην ομάδα που αφήσατε;**

Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα μέλη της Επανόδου δεν μπορούμε να τις καταλάβουμε ακριβώς αν δεν τις ζήσουμε. Η ομάδα μου έδειξε ότι παρόλο τις δυσκολίες που υπάρχουν στην ζωή μας μπορούμε να βρούμε την ψυχική δύναμη να ανταπεξέλθουμε και να γίνουμε πιο δυνατοί, και πιο σοφοί. Χρειάζεται απλώς να αλλάξουμε την προοπτική που βλέπουμε τα πράγματα και τον εαυτό μας. Πάνω απ' όλα δεν πρέπει να ξεχνάμε να γελάμε.

→ **Στην Αυστραλία θα ασχοληθείτε με κάτι ανάλογο;**

Εδώ στην Αυστραλία θα ξεκινήσω πολύ σύντομα ένα πιλοτικό εργαστήριο σε κέντρο κράτησης για υπόδικους. Επίσης συζητώ με τους υπεύθυνους στο Υπουργείο Δικαιοσύνης για παρόμοιο εργαστήριο όπως αυτό της Επανόδου, για αποφυλακισμένους.

Ευχόμαστε στον Στάθη Γράψα καλή και δημιουργική πορεία στο νέο του ξεκίνημα!

Το θεατρικό εργαστήριο της Επανόδου συνεχίζει τη δημιουργική του πορεία σε συνεργασία με τον ηθοποιό-σκηνοθέτη Γιώργο Δάμπαση. Η παράσταση «Μεταμορφώσεις» ανεβαίνει στις 23/6/14 στις 21:00 μ.μ. στο Θέατρο ΕΜΠΡΟΣ (Ρήγα Παλαμήδη 2, Ψυρρή).

Μυρσίνη Πυκνή
Επιμελήτρια Ανηλίκων Πειραιά
pikimirsini@yahoo.gr

Ομάδα εφήβων: Πρόγραμμα διαχείρισης θυμού- επίλυσης συγκρούσεων

Ολοκληρώθηκε (Φεβρουάριος- Απρίλιος 2014) στην Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων Πειραιά πρόγραμμα διαχείρισης θυμού- επίλυσης συγκρούσεων από ομάδα εφήβων που συνεργάζονταν με επιμελητές ανηλίκων. Επτά έφηβοι ηλικίας 16- 19 ετών συμμετείχαν με εντυπωσιακή ενεργητικότητα και συνέπεια στο πρόγραμμα διάρκειας οχτώ εβδομαδιαίων δίωρων συναντήσεων, κάθε μια από τις οποίες στόχευε σε διαφορετική διάσταση της διαχείρισης του θυμού: «Εξερευνώντας τον θυμό και τους λόγους που τον προκαλούν», «Οι συνέπειες της επιθετικής συμπεριφοράς», «Κατανοώντας τον κύκλο της αλλαγής», «Τεχνικές ελέγχου του θυμού», «Πώς αντιμετωπίζω την πρόκληση του άλλου», «Αξιολογώ τον αυτοέλεγχό μου», «Πώς αντιμετωπίζω την άδικη κατηγορία». Οι επιμελητές της Υπηρεσίας μας είχαμε την τύχη να συμμετέχουμε σε συζητήσεις ανατροφοδότησης σχετικά με το πρόγραμμα, τις οποίες συντόνιζε η κ. Ιωάννα Κυρίτση, υπεύθυνη του Δικτύου Υπηρεσιών Πρόληψης του ΚΕ.Θ.Ε.Α, η οποία προσκλήθηκε από την Υπηρεσία και την ευχαριστούμε ιδιαίτερα για την ενδυνάμωση και την εποπτεία. Θεωρούμε ότι υπάρχουν θετικές ενδείξεις για την εφαρμογή προγραμμάτων διαχείρισης θυμού σε ανήλικους παραβάτες, τα οποία μπορούν να συνεισφέρουν στην πρόληψη της υποτροπής της παραβατικότητας αλλά και να υποστηρίξουν ψυχοεκπαιδευτικές πρακτικές ενσωμάτωσης.

Περισσότερα: <http://epimelitesanilikon.gr/pdf/omada-efivon.pdf>